

Ungdomar i föreningslivet ur ett Hemslöjdsperspektiv

Silje Andersson

**Uppsats för avläggande av filosofie kandidatexamen i
Kulturvård, Ledarskap i slöjd och kulturhantverk**

15 hp

**Institutionen för kulturvård
Göteborgs universitet**

2014:27

Ungdomar i föreningslivet ur ett Hemslöjdsperspektiv

Silje Andersson

Handledare: Kristina Linscott

Kandidatuppsats, 15 hp
Ledarskap i slöjd och kulturhantverk
Lå 2013/14

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
Department of Conservation
P.O. Box 130
SE-405 30 Göteborg, Sweden

www.conservation.gu.se
Ph +46 31 786 47 00
Fax +46 31 786 47 03

Bachelor's programme in Leadership and in Handicraft
Graduating thesis, BA/Sc, 2014

By: Silje Andersson
Mentor: Kristina Linscott

Youth in nonprofit organisations from a craft organisation perspective

ABSTRACT

The reason of this thesis is my own involvement in the Swedish craft organisation - *Hemslöjd* and my desire to strengthen the organisation's youth activities. *Hemslöjden* has since 2005 worked actively with children but very little with adolescents older than 14 years. I was active in *Hemslöjden* in my youth and I now see that many young people are interested in crafts but very few are active in a craft organisation. The essay's goal is to explore what craft organisations and youth organisations do to engage young people and to get members. I want to find successful concepts and to share them with nonprofit organisations.

How does *Hemslöjden* work with youth?

How do youth organisations work with youth?

Why are some organisations more successful in organising youth?

The thesis is divided into three research fields - youths, nonprofit organisations and *Hemslöjden*. The focus is on young people aged 13 - 25 and the method of research is to interview people within different nonprofit organisations. I interviewed four *Hemslöjds* organisations but only one has any youth activities. The three youth organisations interviewed are *Fältbiologerna*, *Scouerna* and *Sverok*. These three organisations were chosen mainly because of their many youth members and their active youth participation. *Fältbiologerna* works with children but their focus is on youth activities. They have a national network which enables meetings over the club boundaries. The Scouts have more of a fokus on educating than the other organisations and have a strong focus on children. They have an age plan for the members with different levels, those who choose to stay in the organisation up in adolescence are strengthened in their membership and have a strong commitment. *Sverok* is the largest youth organisation in Sweden. The purpose of the association is to help young people to practice their gaming hobby. They actively work to help young people to start of their own local gaming organisations and have over 1000 organisations tied to the main organisation. All interviewees mention a critical point when the children grow up and become teenagers, this is a time when they break with the organisation or go into a new one. The most important factor to engage youngsters in an organisations is to make sure they have their own arena in which they can control and decide the content all by themselves. But they also need to have support from adults to maximize the positive participation of youngsters.

Title in original language: Ungdomsverksamhet i föreningslivet ur ett
Hemslöjdsperspektiv

Language of text: Swedich

Number of pages: 58

Keywords: Nonprofit, organisation, craft, youth, participation, föreningar,
Hemslöjd, ungdomar, delaktighet

ISSN 1101-3303

ISRN GU/KUV—14/27--SE

Förord

Jag vill tacka alla personer jag har intervjuat och som alla har varit väldigt hjälpsamma och delat med sig av sina erfarenheter kring föreningsliv och arbetet med unga. Jag vill också tacka mina informanter på SHR och NFH som har bidragit med ovärderlig information för den här uppsatsen och självklar min handledare Kina Linscott som stöttat mig under arbetets gång. Jag hoppas att denna uppsatt ska vara till hjälp ute i föreningarna så att fler ungdomar har möjligheten att påverka sin fritid och engagera sig i sina intressen.

Silje Andersson

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	11
1.1 Bakgrund	11
1.2 Problemformulering	12
1.3 Frågeställningar	12
1.4 Syfte.....	12
1.5 Målsättning	12
1.4 Forsknings- och tillämpningsläge.....	12
1.7 Avgränsningar	17
1.8 Metod.....	18
1.9 Teoretisk ansats och etiska frågeställningar	19
1.10 Källmaterial och källkritik.....	20
2. UNDERSÖKNINGSDEL	21
2.1 Hemslöjdsföreningarna.....	21
Barnverksamhet	21
Ungdomsverksamhet	21
Barn till ungdomsverksamheten	22
Ungdomsmedlemskap	22
Unga i den vuxna verksamheten.....	23
Rekrytering och marknadsföring	23
Lokal	23
2.2 Ungdomsföreningar	23
Organisation och bakgrund.....	23
Barnverksamheten och övergången till ungdomsverksamhet	24
Ungdomsverksamheten	25
Över 25	26
Demografi.....	26
Delaktighet	26
Ekonomi	26
Rekrytering och marknadsföring	27
2.3 Resultat	27
Barnverksamheten och övergång till ungdomsverksamheten	27
Ungdomsverksamhet och delaktighet.....	27
Ungdomsmedlemskap	29
Ålderskillnader.....	29
Demografi.....	29
Rekrytering och marknadsföring	30
3. DISKUSSION OCH SLUTSATSER	31
Barnverksamheten och övergång till ungdomsverksamheten	31
Ungdomsverksamhet	31
Ungdomsmedlemskap	32
Unga och vuxna delaktiga i verksamheten	32
Upplevelser som stärker engagemanget	33
Rekrytering, marknadsföring och demografi.....	33
Lokal	34
Slut diskussion.....	34
4. SAMMANFATTNING	35
Ordlista	38
Käll- och litteraturförteckning	39
Bilaga 1 - Sammanställning av intervjuer med personer i Hemslöjdsföreningar.....	41
Bilaga 2 - Sammanställning av intervjuer med personer i ungdomsföreningar	49
Bilaga 3 - Slöjddiplom inbjudan.....	58

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

När jag började aktivera mig i Hemslöjdsföreningar var jag 23 år och hade precis avslutat mina studier på Sätergläntan hemslöjdens gård. På Sätergläntan var jag ständigt omkring de andra eleverna på skolan och alla hade samma intressen som mig och var i någorlunda samma ålder. När skolan slutade och jag flyttade hem till Västerås uppstod ett tomrum. Alla mina barndomsvänner som jag vuxit upp med hade ingen aning eller något intresse om saker som rörde slöjd eller vävning. När jag träffade Västerås slöjd- och hantverksförening och Riksförbundet unga slöjdare började jag engagera mig och hittade där ett nytt sammanhang med flera personer med samma intressen. Jag fick också göra min röst hörd och påverka båda föreningarna. Västerås slöjd- och hantverksförening var vid den tiden, vad jag skulle kalla en vanlig hemslöjdsförening. Medelåldern var hög och man träffades för att slöjda det man personligen tyckte var intressant, man lärde av varandra och umgicks. Här fick jag min första chans att påverka på riktigt, jag blev invald i styrelsen och fick besluta om vilka kurser som hölls, vilka evenemang vi skulle vara med på och vad dessa evenemang skulle fyllas med.

Riksförbundet unga slöjdare var likt det jag hade på Sätergläntan många ungdomar med samma intresse som jag, slöjd i alla former. Det var ett litet förbund men de få träffar som anordnades var fyllda av slöjd och diskussioner om hur man kan påverka samhället, de lokala hemslöjdsföreningarna och hur föreningsverksamheten går till. Här hade jag också möjlighet att påverka dels i unga slöjdare men också i ett större sammanhang, på de olika förenings evenemang anordnats av SHR (Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund). Under dessa förenings träffar fick vi i Unga slöjdare, ofta frågan "hur ska vi i föreningarna nå fler ungdomar?" Vid den tiden lyckades jag nog aldrig svara på frågan särskilt bra, det kan vara svårt att se helheten när man står mitt i den.

Eftersom Unga slöjdare var en liten föreningen som drevs av ungdomar, för ungdomar och dessutom var rikstäckande blev det för mycket jobb för några få och beslutet togs att föreningen skulle läggas ner. Tanken var att Hemslöjden skulle grunda ungdomssektioner för att ta emot ungdomarna i de lokala hemslöjdsföreningarna. Men när föreningen försvann, försvann även ungdomarnas engagemang och de få ungdomar som stanna kvar hamnade mellan stolarna. Detta har gjorts att målgruppen har marginaliserats ännu mer och de gångerna som barn- och ungdomsfrågor kommer upp kretsar det mest kring barn i åldern 7-14 där hemslöjden har ett utarbetat verktyg, Slöjdklubben.

Allt efter att tiden har gått har jag förflyttats ut ur kategorin ungdom och kan se på frågan "hur ska vi i föreningarna nå fler ungdomar", från ett annat perspektiv. Om jag vetat då vad jag vet i dag hade jag nog svarat med en motfråga. - Varför ska ungdomarna gå med i er förening? Många föreningar som jag har mött vill rekrytera ungdomar för att bevara föreningen och tänka på framtiden, det är vad föreningen vill men vad vill ungdomarna? Skulle du, som läser, vilja bli rekryterad i en förening för att du kommer att vara viktig sedan, i framtiden? Eller skulle du vilja vara med i en förening där du kan göra skillnad nu och där du kan utvecklas och lära dig nya saker? Vad ungdomar vill få ut av en förening kan inte jag längre svara på och skiljer antagligen från person till person men alla vill göra sin röst hör och påverka sin omgivning på ett eller annat sätt.

Det finns också de som helst inte vill ta i frågan och använder olika påståenden för att slippa arbeta med en annan målgrupp. Påståenden som att ungdomar är inte intresserade av hemslöjd. Tittar man på medlemsstatistiken skulle det kunna vara ett legitimt uttalande men tittar man på MUCFs, tidigare Ungdomsstyrelsen, rapport, kring ungas egna kulturutövande (Ungdomsstyrelsen, 2011 s. 67), visar det sig att 46% av alla ungdomar i Sverige ängrar sig åt någon form av slöjd på fritiden. MUCFs rapport kategoriserar slöjd ganska brett och tar säkert in saker som vissa i hemslöjden inte skulle tycka passade i hemslöjden men 46 % är en hög siffra och är högre än alla andra kulturutövningar. Det är en tydlig indikator om att ungdomar i dag är intresserade av hantverk och eget skapande och därigenom potentiella medlemmar i Hemslöjden.

Då kanske andra säger att ungdomar inte är intresserade av föreningsliv. Det stämmer att ungdomar är den ålderskategori i Sverige som är minst engagerade i föreningar men enligt MUCFs rapport *Unga med attityd* var 54 % av ungdomarna i Sverige aktiva i någon sorts förening (Ungdomsstyrelsen, 2013 s. 314). Även det är en hög siffra, hur kommer det sig då att så få unga personer är aktiva i en hemslöjdsförening? Har hemslöjdsföreningarna gjort något fel? Jag väljer att skriva detta arbete nu för att svara på den frågan som jag blev ställd inför för så många år sedan "Hur kan vi nå fler unga?"

1.2 Problemformulering

Många föreningar idag strävar efter ett högre ungdomsmedlemskap men har svårt att leva upp till sina egna önskemål. Hemslöjden som exempel, har en utvecklad barnverksamhet i och med slöjdklubben, men knappt någon verksamhet för äldre ungdomar. När barnen blir 14 år får de inte längre plats i klubben och har ingen naturlig väg in i den ordinarie föreningen. Hur kan föreningar, som Hemslöjden, bli bättre på att engagera målgruppen 13-25 åringar och öka sitt ungdomsmedlemskap?

1.3 Frågeställningar

Hur ser ungdomsverksamheten ut i Hemslöjdsföreningar i dag?

Hur arbetar ungdomsföreningar med ungdomar?

Hur kommer det sig att vissa föreningar lyckas engagera ungdomar?

1.4 Syfte

Syftet är att undersöka hur Hemslöjden arbetar med målgruppen ungdomar och att undersöka hur några lyckade ungdomsföreningar arbetar med samma målgrupp. Att identifiera framgångsfaktorer hos dessa föreningar och att lyfta fram dessa faktorer och genom denna uppsats sprida kunskapen om hur man kan nå fler ungdomar och öka ungdomars engagemang.

1.5 Målsättning

Målet med uppsatsen är att lyfta frågan kring ungdomar i föreningslivet och ringa in de verksamheter som är lyckade för att nå och engagera unga. På så vis hoppas jag, med denna uppsats, kunna ge föreningar olika verktyg för att öka sitt ungdomsmedlemskap och ge ungdomar större möjligheter att påverka i föreningslivet. Jag vill att fler föreningar, så som Hemslöjden, ska kunna arbeta på ett långsiktigt sätt för att öka ungdomsmedlemskapet och engagemanget i sin förening.

1.4 Forsknings- och tillämpningsläge

Positionering

Uppsatsen är tvärvetenskaplig eftersom att positionen hamnar mellan två större fält, forskning kring ideella organisationer och forskning kring ungdomar. Uppsatsen nuddar även vid forskning kring hemslöjd men underlaget kring föreningen hemslöjd är lite tunt

då forskningen främst kretsar kring historia eller tekniker/produkter. Jag har inte kunnat hitta någon forskning som handlar om ungdomar i hemslöjden. Däremot finns det en rapport kring slöjdcirkus som är starten till hemslöjdens barnverksamhet.

Föreningar och det civila samhället

För att ringa in vad som menas med det civila samhället behöver vi avgränsa vad det inte är. Flera författare ringar in samhället i fyra områden (Leopold, 2006 s. 65; Pérez Pérez & Wentzel, 2005 s.2) dessa områden är: staten, näringslivet, *ideella organisationer* och familjen. Det civila samhället är alltså alla ideella organisationer så som föreningar, stiftelser och förbund. MUCF håller med om den definitionen och skriver:

Det här är det civila samhället

Alla typer av sammanslutningar av människor som inte är staten, marknaden eller enskilda hushåll. Man kan också tala om den ideella sektorn eller föreningslivet, när människor organiserar sig tillsammans för att de har ett gemensamt mål, ideal eller intresse av något slag. (www.mucf.se, 2014b)

Det finns en hel del olika ideella organisationer i Sverige C, Leopold har i sin bok sorterat in dessa i tre huvudkategorier:

Medlemsägda - detta är den organisationsformen som man tänker sig en förening har med årsmöten och gemensamma mål.

Självägande - denna organisation ägs av organisationen och styrelsen har den största makten detta kan vara en fond eller en stiftelse.

Tredjeartsägda - dessa organisationer ägs av en tredjepart som tillsätter styrelsen och ger direktiv (Leopold 2006 s. 47 ff).

En annan klassificering av föreningar är den som Pérez Pérez & Wentzel har gjort i sitt arbete. De arbetar med föreningar som har externa mål. Typexemplet för dessa föreningar är hjälporganisationer men enligt Pérez Pérez & Wentzel platsar även föreningar som vill främja en viss livsstil in i denna klassificering så som nykterhetsförbund och Fältbiologerna (Pérez Pérez & Wentzel 2005 s. 12).

Det finns inte så mycket forskat kring Svenska föreningar och föreningsliv. Där emot finns det en del forskat kring Engelska och Amerikanska organisationer, forskningen är där emot inte direkt överförbar mellan länderna så därför har jag inte tagit med det i mitt arbete.

Enligt Leopold bedriver länder olika former av ideell verksamhet beroende på vilket politiskt klimat, historia och kultur som råder i landet. I Frankrike till exempel, motarbetades ideella föreningar under en längre tid därför har landet idag en svag ideell sektor. I Sverige har ideell verksamhet uppmuntrat och har därför ett större engagemang (s. 67). Vilka sorters föreningar och hur engagemanget ser ut skiljer sig också mellan länderna det beror mycket på vilka "luckor" som finns i samhällets fyra delar som nämnts här ovan. I USA tar staten lite ansvar för den sociala välfärden därför finns många ideella organisationer som arbetar med sådana frågor. I Sverige tar staten mycket ansvar för den sociala välfärden och därför finns väldigt få föreningar som arbetar med det. Det kulturella klimatet påverkar föreningslivet på andra sätt, så som hur stor vikt man lägger på familjen och hur mycket ansvar man har mot varandra (s. 66). Frågan är komplex och trots att föreningarna kan likna ett företag kan man inte använda sig av företagsstyrningsforskning eftersom det skiljer sig så mycket från den ideella sektorn. Man arbetar demokratiskt och på så vis arbetar man mer som jämlika bredvid varandra och inte som anställd och chef, samtidigt finns en inbyggd hierarki som är svår att gå ifrån (Leopold, 2006 s. 31, 89).

Pérez Pérez och Wentzel skriver om svenska förhållanden i sin D-uppsats *Att styra frivilliga – Går det?*. De tar upp vilka svårigheter som kan uppstå när man försöker styra ideella, samt vad de som arbetar i en ideell förening vill ha för ledarskap av föreningarna. Föreningslivet har förändrats på senare tid, frivilliga engagerar sig gärna ideellt men gör det även för att förverkliga sig själva och utvecklas som människor (Pérez Pérez &

Wentzel, 2005). Ett problem som uppstår på grund av denna förändring är att organisationerna inte har utvecklats lika fort och har svårigheter att anpassa sig till de nya kraven som ställs på dem, vilket resulterar i att de har svårare att engagera frivilliga på ett långsiktigt sätt (Pérez Pérez & Wentzel, 2005 s. 3 ff). Pérez Pérez och Wentzel anser att många av problemen skulle kunna lösas genom att förbättra ledarskapet i föreningarna genom att ge tydligare vägledning och uttrycka vad man förväntar sig, anpassat till individens engagemang och i att motivera individerna mer. Men allt är en balansgång när det kommer till att engagera frivilliga för om man styr för mycket eller ställer för höga krav kommer engagemanget att dala (2005).

Ungdomar i föreningar

De övre texterna har inte fokus på hur ungdomar beter sig i föreningar men unga agerar ofta på samma sätt och på samma grund som vuxna men det finns en tydlig skillnad mellan dem. Barn och ungdomar har betydligt mindre rättigheter, inte förens du är 18 år och blir myndig har du laglig möjligheten att fullt ut påverka din egen omgivning eller politiken. 1990 antog Sverige FN:s Barnkonvention och sedan dess har mycket arbete gjorts för att anamma barnkonventionens direktiv på olika sätt, men det är fortfarande långt kvar (Nordenfors, 2010 s. 15). Barnkonventionens artikel 12 säger "Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom. Barnets åsikt ska betraktas i förhållande till barnets ålder och mognad" (www.unicef.se, 2014). Det finns få frågor i samhället som inte rör barn eller ungdomar men det är inte ovanligt att vuxna tar sig vetande rätten att bestämma vad som är bäst för alla åldrar, antingen av tidsbrist eller för att de inte ser att det är nödvändigt. Ett analys verktyg att använda för att kategorisera barn och ungas delaktighet är Harts steg för delaktighet, stegen består av 8 nivåer där den högre siffran representerar en högre nivå av delaktighet (Hart, 1992 s. 8 ff; Nordenfors, 2010 s. 39 ff). I Nordenfors rapport finns det bra exempel på projekt och verksamheter med olika grad av delaktighet utifrån Harts steg. Dock fokuserar Nordenfors främst på delaktigheten i staden och politiken men nämner även ideell verksamhet, men mycket kan appliceras även på ideella föreningar, framför allt dem som är vuxendominerad så som Hemslojden. Enligt Nordenfors krävs det, för att få ett riktigt ungdomsengagemang som inte bara är symboliskt, att vuxna avsäger sig sin egen makt och sitt tolkningsföreträde till förmån för ungdomarna (Nordenfors, 2010 s. 18). Vuxna tar sig ibland rätten att bagatellisera ungas åsikter och bedömer ungas åsikter hårdare än de gör med vuxna. I Nordenfors text nämns Wetter (1986) som enligt Mattson (1998) framfört en syn på barns möjligheter att uttala sig i rättsliga processer och hur den begränsa och bedöms hårdare än vuxnas med orsaker så som, barn vet inte sitt eget bästa, barn ändrar ståndpunkt eller att det kan finnas problem med att lita på dem. Alla dessa argument kan även stämma in på många vuxna men det anses absurt att inte låta dem uttala sig i frågor som berör dem (Nordenfors, 2010 s. 64).

I samma rapport nämns en studie i Uppsala om hur delaktiga unga vill vara och hur delaktiga de kände att de är. 91 % av de tillfrågade ungdomarna ville påverka sin fritid och på frågan om vad som kan göras för att fler ungdomar ska vilja engagera sig mer svarade ca 50 % att om det fanns någon som lyssnade och tog dem på allvar skulle fler engagera sig (Nordenfors, 2010 s. 47 f).

Vad är en ungdom

I denna uppsats används Sveriges regering och MUCF¹ klassificering av ungdomar som alla som är mellan 13 - 25 år (Ungdomsstyrelsen 2011. s 8). Barn räknas i det här arbetet som alla under 13 år och vuxna alla över 25 år. Men definitionen av vad som menas med ungdomar kan vara mer krångligt än man tänkt från början. Jag har här valt att endast fokusera på ålder men även då finns det svårigheter då flera olika institutioner väljer att

¹ Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor tidigare Ungdomsstyrelsen.

kategorisera ungdomar på olika sätt. Barnkonventionen som alltid är viktig när man pratar om barn och ungdomsfrågor, klassificerar inte ungdomar alls utan klassificerar alla under 18 år som barn (www.unicef.se, 2014). Men i en rapport från EU väljer man att kategorisera ungdomar från 13 - 30 år (Marti, 2013). Trots att Tillväxtverket är en statlig myndighet väljer de att frångå den statliga ålderskategorin och klassificerar unga företagare som de som är under 30 år (www.tillväxtverket.se, 2014). Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor - MUCF ger bidrag till barn och ungdomsföreningar men då är åldern från 6 - 25 år

Det finns fler sätt att kategorisera ungdomar än bara ålder så som när slutar man vara ungdom och bli vuxen? MUCF har i sin rapport Unga med attityd gjort en kartläggning av när ungdomar själva anser att man blir vuxen (Johansson, 2007). Man kan även prata om mognad, i Sverige har vi bestämt att man inte är mogen nog att rösta och ta politiska beslut innan man är 18 år oberoende av den personliga utveckling eller mognaden. (Nordenfors, 2010 s. 57)

Ungdomars fritid

Enligt MUCFs rapport När. Var. Hur (2011) är slöjd den största bedrivna kulturverksamheten bland ungdomar hela 46 % av alla ungdomar har gjort någon form av slöjd på sin fritid (s. 58). Däremot är det en aktivitet man inte värdesätter särskilt högt till skillnad från musik och dans (s. 69). Slöjd är något som oftast bedrivs i hemmet och inte på något kulturhus eller i en förening (s. 93). Åldern 17 - 23 har visat sig vara av särskild vikt viktigt i identitetsskapande, de stora händelserna som sker under denna tid i någons uppväxt påverkar personen och deras värderingar i resten av deras liv. Det kan röra sig om katastrofer eller teknologisk utveckling som påverkar alla nationellt, men det kan också röra sig om personliga upplevelser och händelser som formar ens åsikter och värderingar. (Debevec et al, 2013 s. 21 ff)

Däremot är omkring 54 % av ungdomar mellan 16 och 24 år aktiva i föreningar framför allt rör det sig om idrottsföreningar och studentföreningar men många andra föreningar har starkt engagemang (Ungdomsstyrelsen, 2013 s. 314 f).

2009 ansåg de flesta ungdomarna att de hade lagom mycket fritid och han göra allt som de ville, dock strax under det är det även en hel del ungdomar, framför allt kvinnor som anser att de har för lite fritid. Dock ser man en trend som visar på att fler och fler ungdomar blir nöjda med mängden fritid (Ungdomsstyrelsen, 2011 s. 34 f). När ungdomar fick ranka vad som var viktigast för dem på deras fritid rankades att ha roligt först, därefter att lära sig nya saker, uttrycka personlighet kom på tredjeplats och att umgås med andra kom på fjärde (Ungdomsstyrelsen, 2013 s. 306 ff).

Vad är hemslöjd

Hemslöjdens organisation föddes i samband med industrialismen och Lilly Zikermans deltagandet på Konst- och Industriutställningen i Stockholm 1897. Zikerman gjorde det till sin uppgift att rädda och bevara det traditionella hantverket och startade därför 1899 föreningen Svensk Hemslöjd (Lundahl, 1999).

Hemslöjden är dock mer än organisationen och långt innan hemslöjdsföreningar grundades har man arbetat med hemslöjd som bisyssla. Man slöjdade saker till egen förbrukning men många specialiserade sig på en viss sorts slöjd som kunde säljas vid sidan om jordbruket, ofta kallat Saluslöjd (Rosander, 2003 s. 12). Det är denna slöjd som hyllas av Hemslöjdsrörelsen och som Zikerman ville skydda och bevara och som fortfarande formar Hemslöjdens ideal.

På grund av hemslöjdens bredd kan det vara svårt att veta vad man menar med hemslöjd. Ordet kan syfta på det man slöjdar just nu, gamla och nya produkter, kulturarv eller organisationen. Ett sätt att särskilja begreppet är att benämna produkter ,produktion och skapande med ett litet h - hemslöjd och att benämna organisationen och föreningarna med ett stort H - Hemslöjd (Rosenquist genom Palmköld, 2012 s. 17). På detta sätt kan man särskilja organisationen och folkrörelsen även om det inom dessa två kategorier finns fler underkategorier.

Nämnden, konsulenter och utvecklare

Det finns även en statlig myndighet inriktad på hemslöjd, Nämnden för hemslöjdsfrågor - NFH. Nämnd delar ut medel till Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund - SHR, rikskonsulenter i hemslöjd och till projekt (www.nfh.se, 2014). De arbetar även med att samla och fortbilda landets läns hemslöjds konsulenter. Tidigare var NFH även ansvarig för utdelningen av de statliga bidragen till dessa tjänster, dit knöts även flera regler, bland annat att tjänsten skulle heta Läns Hemslöjds konsulent. Men sedan samverkans modeller har implementerats i län och regioner finns inte längre kravet på tjänstens namn och därför har några landsting valt att byta namn för att skapa en gemensam profil för alla kultur tjänstemän i länet. t.ex i Jönköpings län heter det nu Utvecklare för hemslöjd (Informant 3, 2014)

Hemslöjden och ungdomar

Hemslöjden är en 100 årig rörelse som från starten har varit en smakbildande organisation (Stavenow-Hidemark, 1999; Hyltén-Cavallius, 2007). Allt eftersom att strömningarna i samhället har förändrats har även Hemslöjden ändrats och arbetar nu med en tillåtande och generös inriktning (SHR & NFH, 2010). Från 1990-talet har man genomfört en rad projekt riktade mot barn och ungdomar för att öka barn och ungdomsengagemanget i hemslöjden. Några av dessa projekt är sammanställda i texten *Visa mig 1998* som gavs ut av Nämnden för hemslöjdsfrågor. Bland dessa finns *Slöjdtåget*, *Slöjd på Hultsfred* med fler (Andersson et al, 1998). Vid denna tid började även diskussionerna om en ungdomsförening för slöjd.

2001 påbörjades arbetet med *Slöjdcirkus*. Det var ett stort projekt riktat mot barn, mellan 7 - 14 år, som startats av rikskonsumenten för barn och ungdomsslöjd Kristin Boström. 2004 drog turnén i gång och turnerade i 2 år. Flera barn och skolklasser blev inbjudna till slöjdcirkustältet för att uppleva och skapa. Teater, dans, musik och slöjd blandades och pedagogiken var väl genomtänkt och medveten. Projektet var lyckat med de små barnen, men vid ett tillfälle när skolklasser med äldre barn besökte slöjdcirkus valde fler att inte delta då de ansåg att konceptet var för barnsligt. Under turnén efterfrågades det slöjdaktiviteter för barn på fritiden och därför började man 2005 att arbeta på en fortsättning, *Slöjdklubben* (Björkdahl Ordell & Kärrby, 2006; Boström & Olsson, 2007)

Slöjdklubben, är i dag en utbred barnverksamhet som oftast bedrivs ideellt av hemslöjden, ibland i samarbete med ett studieförbund. *Slöjdklubbens* pedagogik bygger på slöjdcirkus pedagogiken men är förenklat för att fungera i en mindre skala. *Slöjdklubben* är idag utbredd i hela landet, ålderskategorin de vänder sig till, precis som slöjdcirkus, är mellan 7-14 (Boström & Olsson, 2007 s. 13).

Riksförbundet Unga slöjdare

1999 grundades Riksförbundet unga slöjdare med vägledning och stöd från Kristin Boström, Rikskonsulent i hemslöjd med inriktning barn och ungdom, och Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund . Det var en ungdomsförening med och för ungdomar som 2006 hade ca 700 medlemmar (Björkdahl Ordell & Kärrby, 2006 s. 13). Föreningen bedrevs som en fristående förening kopplad till SHR, de arrangerade olika sorters verksamheter så som ungdomsprojekt, *slöjd på Hultsfreds festivalen*, *Slunga* ett möte för att diskutera ung slöjd i Sverige och läger och nationella träffar för slöjd. De arbetade även

med att påverka de andra föreningarna i ungdomsfrågor på SHRs föreningsträffar. Unga slöjdare hade problem med driften av organisationen och rekryteringen nya styrelsemedlemmar och det ansåg att för mycket tid lades på administrationen. Efter många diskussioner beslutades det att föreningen skulle läggas ner, planen var att en ungdomssektion till SHR skulle bildas och att lokalföreningarna skulle ta skapa liknande sektioner i sina föreningar. 2010 lades Unga slöjdare ner och när föreningen lades ner försvann även en del av engagemanget. Nu i årsskiftet 2013-2014 fanns det 266 ungdomsmedlemmar knutna till SHR (Informant 1, 2014).

1.7 Avgränsningar

Uppsatsen fokuserar på ungdomar, med definitionen 13 - 25 år. Jag har valt att fokusera just på ungdomar då de sällan är representerade i Hemslöjdens verksamhet, samt på flera andra arenor. Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor, Mucf, ger bidrag till barn och ungdomsföreningar som riktar sig till de mellan 6 - 25 år. På grund av att de verksamheter jag valt att undersöka har denna kategorisering behöver även barnfrågan tas upp i uppsatsen. Eftersom att barnkonventionen räknar alla upp till 18 år som barn har jag tagit mig friheten att i detta arbete även räknat in ungdomar mellan 19-25 i dessa rättigheter. Vid de tillfällen som barnkonventionen eller litteratur, som använt samma avgränsning, används i min uppsatt förtydligar jag att barn i detta fall räknas upp till 18 år. Att ålders kategorisera är ett enkelt sätt att ringa in en målgrupp utan att behöva analysera djupare, just därför har jag valt att endast kategorisera på detta sätt.

Jag väljer att intervjua personer aktiva inom föreningar men en ledande roll i föreningen istället för att intervjua ungdomar som är medlemmar i verksamheten. Det gör att jag kan få en mer översiktlig bild av verksamheten och ta del av de erfarenheterna som personer knutna till föreningen samlat på sig. Uppsatsen fokuserar också på de lyckade koncept för att lyfta dem i stället för att fokusera på det som inte fungerar.

Jag har också valt att fokusera på Hemslöjdsföreningar knutna till SHR, som är riksföreningen dit många läns- och lokala hemslöjdsföreningar är knutna. De har medlemsregister för alla dessa Hemslöjdsföreningar som dessutom är sorterade på bland annat barn och ungdomar, i samma ålderskategorisering som jag valt att använda i mitt arbete. Därigenom förenklar det valet av hemslöjdsföreningar att kontakta för intervjuer, till de med flest unga medlemmar.

Vad gäller texter kring föreningar har jag valt att endast läsa svenska texter, dels för att avgränsa litteraturen men också för att svenska förhållanden skiljer sig en del ifrån utländska (Leopold, 2006 s. 67). När det kommer till texter kring ungdomar har jag fått avgränsa mig till de jag hunnit läsa under tiden. I början av arbetet planerade jag att även gå djupare in i marknadsföring mot unga. Men eftersom få föreningar bedriver klassisk marknadsföring valde jag bort att gå djupare i frågan och tittar i stället på vad föreningarna gör i dag för att rekrytera nya medlemmar.

Jag har inte gått på djupet i hemslöjdens historia då jag vill ha ett fokus på nuet och en ev. framtid. Dock anser jag att historien är viktig för att få en kontext till frågeställningen och därför berörs historien något övergripande i arbetet.

Till en början var målet även att sammanställa en handbok för föreningar. För att hjälpa dem öka ungdomsmedlemskapet men jag upptäckte ganska fort att det skulle vara omöjligt på denna korta tid och har därför uteslutit det ur arbetet, i stället hoppas jag att uppsatsen kan ge inspiration och verktyg för att arbeta med ungdomar.

1.8 Metod

Den valda metoden är att göra intervjuer med personer anknutna till olika föreningar. Intervjuerna genomfördes över telefon med öppna frågor. Jag har valt att anteckna intervjuerna under tiden men spelade också in intervjuerna för att kunna gå tillbaka för att kolla fakta, inspelningen sparas inte. Intervjuerna har inte heller transkriberats då intervjupersonernas exakta ord inte är av intresse för detta arbete, den relevanta informationen har istället sammanställts och bifogas i Bilaga 1 och 2.

Intervjuerna är uppdelade i två huvudkategorier Hemslöjden och Ungdomsföreningar. Deras metod och förklaring presenteras separat då de är så pass olika.

Hemslöjden

Jag valde att göra fyra intervjuer med personer i olika hemslöjdsföreningar för att få en bild av vad som görs för ungdomar i hemslöjden just nu. För att få fram de föreningar som hade flest ungdomsmedlemskap kontaktades SHR. De föreningar som vid årsskiftet 2013 och 2014 hade flest medlemmar i ungdomskategorin var:

Jönköpings läns hemslöjdsförbund med 123 ungdomar

Falu hemslöjdsförening 28 ungdomar

Östergötlands läns hemslöjdsförening 16 ungdomar

De resterande föreningarna hade omkring 1-4 ungdomsmedlemmar. Efter intervjun med Falu hemslöjdsförening blev jag rekommenderad att intervjua Bräcke kommuns hemslöjdsförening.

Bräcke är en av föreningarna med 4 ungdomsmedlemskap men de bedriver barnverksamheten på ett annat sätt än de andra föreningarna och skulle vara intressant för arbetet.

För att få fram personer att intervjua skickades en förfrågan via mejl om en intervjutid till dessa föreningar, de som svarade eller de jag blev hänvisade till blev de jag intervjuade.

De jag intervjuat är:

- Ove Hedenström - Ordförande - Bräcke hemslöjd, Jämtland
- Anders Stål - Ordförande - Falu hemslöjdsförening, Dalarna
- Kerstin Ydreborg - Utvecklare i hemslöjd - Jönköpings läns hemslöjdsförbund
- Nina Bäckman - Hemslöjdskonsulent barn och ungdom - Östergötlands hemslöjdsförening

Man kan dela upp Hemslöjdsföreningarna i två kategorier, lokalföreningar och länsförening. Bräcke och Falun är båda lokalföreningar, där var det ordförande i föreningen som erbjöd sig att svara på frågorna. Östergötland och Jönköping är länsföreningar och där hänvisades jag till eller svarades av en av hemslöjdskonsulenterna alternativt utvecklaren i hemslöjd. Båda dessa är anställda och arbetar nu eller har arbetat med inriktningen barn och ungdom. Östergötlands konsulent är anställd av föreningen men Jönköpings utvecklare är anställd av landstinget.

Intervjuerna gjordes över telefon och varade omkring 30 min. De förberedda frågorna var halvöppna men var inte alltid relevanta och därför fick jag improvisera ibland. Jag ställde också följdfrågor och därför finns det skillnader i informationen ifrån intervjuerna.

Ungdomsföreningar

För att söka potentiella verktyg för att engagera ungdomar valde jag att intervjua tre ungdomsföreningar. Dessa föreningar är valda av olika orsaker;

- Scouterna är valda för att deras verksamhet liknar Hemslöjdens organisation och Hemslöjdens barnverksamhet, men Scouterna har störst fokus på barn och

ungdomar och endast en liten del är vuxna men deras verksamhet drivs mot barn och ungdomar.

- Fältbiologerna är valda för att de är en ungdomsförening som drivs av unga och att de delar flera värderingar med hemslöjden så som miljöfrågor och naturen.
- Sverok är valda för att de är den största ungdomsförbundet i Sverige med omkring 108 000 medlemmar. Det är ett relativt ungt förbund som bland annat arbetar med lajv och cosplay som är nära sammanknutet med slöjd och hantverk.

För att få tag på intervjupersoner har jag gått tillväga på olika sätt, mycket ifrån personliga kontakter. Jag har en bekant som är Scoutledare, från henne fick jag kontaktuppgifter till en Scoutledare aktiv med ungdomsfrågor. Av kurskamrat på Ledarskap i slöjd och kulturhantverk fick jag kontaktuppgifter till Sveroks Föreningsutvecklare som sedan hänvisade mig till förbundets kommunikatör. Fältbiologerna kontaktades via mejl, både riksorganisationen och Göteborgsföreningen. Det var i Göteborgsföreningen jag hitta min kontaktperson. Intervjuerna skedde över telefon och varade i ca 40 min.

De jag intervjuat är:

- Ellen Holm - Ideell kårledare för åldern 12 - 15 och anställd konsulent på - Nykterhetsrörelsens scoutförbund
- Catarina Antikainen - Styrelseledamot i riksorganisationen samt aktiv i Göteborgsklubben - Fältbiologerna
- Malin Österman - Kommunikatör - Sverok

1.9 Teoretisk ansats och etiska frågeställningar

Den teori som genomsyrar arbetet handlar till stor del om R. Harts arbete kring barns delaktighet och hur alla har rätt att uttrycka sin åsikt. Något som kan verka självklart men för barn och unga finns det ständiga hinder för att engagera sig. Oftast är dessa hinder vuxna Hart har därför skapat en stege med olika nivåer för att mäta barns delaktighet som han presenterade i texten *Children's participation - From tokenism to citizenship* (1992). Stegen kan användas som ett verktyg för att avgöra om ungdomarna i ett vist projekt, organisation eller i ett samhälle har verklig delaktighet eller endast en symbol av delaktighet. Hart använder barnkonventionens kategorisering av barn och menar här alla upp till 18 år.

8 Beslutsfattande initierat av barn, delat med vuxna

7 Initierat och styrt av barn

6 Beslutsfattande initierat av vuxna, delat med barn

5 Konsulterad och informerad

4 Anvisad, men informerad

3 Symbol

2 Dekoration

1 Manipulation

(Hart, 1992; Svensk översättning av Nordenfors, 2010)

De tre första nivåerna är inte någon form av delaktighet alls utan snarare en illusion av delaktighet. Medan de tre översta nivåerna är exempel på sann delaktighet.

Nivå 1 Manipulation är när man använder barn för att förstärka ett budskap, genom att låta barn vara delvis aktiv i en aktivitet t.ex. i en demonstration genom att hålla plakat som de inte kan läsa. Det kan också handla om att man rådfrågar barn utan att återkoppla t.ex. be barn rita deras drömllekplats, sedan tar en vuxen teckningarna och bearbetar dessa till en lekplats som sedan beskrivs som om den designats av barn.

Nivå 2 Dekoration är när man t.ex. klär barn i en tröja med ett budskap på eller låter de framföra underhållning under en aktivitet utan att barnen vet vad budskapet handlar om.

Nivå 3 Symbol är när man verkar ge barn en röst men egentligen har de inte fått styra processen själv utan endast gör som de blir tillsagda.

Nivå 4 Anvisad, men informerad är när barnen blir informerade om vad saken handlar om och att det finns en meningsfull uppgift för dem. De blir också frågade om de vill vara med och göra denna uppgift.

Nivå 5 Konsulterad och informerad är när man använder barn som en expertpanel i en specifik fråga. Men det viktiga är att man återkopplar till barnen och inte bara frågar dem och sedan tolkar frågan och börjar med produktionen på en gång för då hamnar man på nivå 3. Istället bör man efter första tolkningen återkoppla och se om det var detta som de menade och att återkoppla till vilka resultaten blev.

Nivå 6 Beslutsfattande initierat av vuxna, delat med barn är när en verksamhet startas av vuxna men där barn är delaktiga i projektet och har verklig förmåga att påverka innehållet och verksamheten.

Nivå 7 Initierat och styrt av barn är när barn hittar på egna projekt på egna villkor, i de små åldrarna kan de handla om spontana idéer i lekar som att bygga en koja eller som husockupanter som tar över ett övergivet hus för att använda som ungdomsgård.

Nivå 8 Beslutsfattande initierat av barn, delat med vuxna är det högre planet på grund av den hjälp en vuxen kan ge engagerade ungdomar. Ett exempel på det skulle kunna vara att beslutsfattare lyssnar på husockupanterna och diskuterar med dem för att komma fram till en bra lösning som passar båda.

Eftersom mitt arbete inte rör ett känsligt ämne och att alla intervjupersoner har någon officiell roll i en öppen förening finns det inte några större etiska orsaker till att dölja mina intervjupersoners identiteter. Hade uppsatsen haft fokus på unga medlemmar hade frågan behandlats annorlunda då de inte arbetar officiellt. Alla intervjupersoner har blivit tillfrågade om de godkänner att deras namn blir publicerade och alla har godkänt.

1.10 Källmaterial och källkritik

Jag har valt att göra intervjuer, det finns mycket lite forskning kring dessa frågor och jag misstänker att det kan finnas dold kunskap i föreningarna som aktivt arbetar med ungdomar dagligdags. Att jag valt att intervjua föreningar i stället för ungdomar gör att jag kan få ett större perspektiv på verksamheten och ta del av intervjupersonernas erfarenheter och kunskaper. Att intervjua ungdomar hade kunnat vara en intressant fortsättning men platsar inte i detta arbete.

Hemslöjdsföreningarna är uppdelade i två läns föreningar och två lokalföreningar.

Länsföreningarna arbetar med ett större område och med en större förening.

Intervjupersonerna till dessa länsföreningar var dessutom en anställd tjänsteman. Medan Lokalföreningarna är mindre och intervjupersonen var en ideell ordförande. Detta kan påverka vilka svar som gavs i intervjuerna.

Det kan även finnas andra felmarginaler eftersom jag har valt att endast intervjua en person från respektive förening, därför finns en risk att jag får en ensidig bild av verksamheten. Däremot är intervjupersonerna valda eftersom de har en djup förståelse för föreningen och engagemanget i den. Jag vill ta del av intervjupersonernas erfarenhet och deras tolkningar av föreningarna är en del av den erfarenheten.

Eftersom jag valt att inte exakt transkribera intervjuerna finns en viss bearbetning av materialet och viss information kan ha fallit bort eller justerats. Men eftersom fokuset i arbetet ligger på hur föreningarna arbetar övergripande och inte på detaljplan är den ev. felmarginalen av mindre betydelse.

Harts text är en relativt gammal text då den skrevs 1992. Flera exempel i texten är äldre ännu äldre och mycket har gjorts för barns rättigheter sedan dess, bland annat har många länder tagit till sig barnkonventionen. Men *stegen* kan fortfarande vara ett lämpligt verktyg för att mäta delaktighet i projekt och verksamheter. Hart har en annan mätning av

ungdomar än vad jag har då han räknar ungdomar endast upp till 18, men jag anser att informationen är överförbar på även äldre ungdomar eftersom att även om man är över 18 är det inte säkert att man tas på alvar i projekt eller i viktiga beslut. I en laglig kontext är man myndig, men om en 20 åring sitter i ett möte med 50 åringar är det inte säkert att man har möjligheten att uttrycka sin åsikt.

Det finns mycket litteratur kring både ungdomar och föreningsliv för att jag skulle ha möjlighet att läsa så mycket som möjligt valde jag bort att läsa om engelska eller amerikanska föreningar.

2. UNDERSÖKNINGSDEL

2.1 Hemslöjdsföreningarna

Barnverksamhet

Alla föreningar har aktiva slöjdklubbar eller någon form av barn aktivitet. Bräcke skiljer sig något från de andra då de för fem år sedan provade ett koncept de kallar Familjeslöjd som nu ersätter slöjdklubben. De valde att ändra konceptet då de såg vissa problem med slöjdklubben. De barn som gått slöjdklubben sedan de var 7 år och vuxit upp med slöjdklubben hade blivit så pass bra slöjdare att de inte vart utmanande nog i verksamheten. Samtidigt var handledarna tvungna att introducera nya slöjdklubbs barn som aldrig slöjdat tidigare. I den nya verksamheten familjeslöjd måste nya yngre barn ha med sig en vuxen till aktiviteterna, det kan vara en förälder, en farmor eller en granne. Denna vuxna får både lära sig själv och sitt barn att slöjda. På så sätt blir de utbildade handledarna fria att hjälpa flera och att hitta på mer utmanande slöjd till dem som utvecklats mer. Eftersom familjeslöjd inte har någon åldersgräns skulle det lätt kunna inkludera även ungdomar men så är inte fallet just nu, barnen slutar när de kommer upp i tonåren. Även de andra föreningarna märker att engagemanget och verksamheten trappar av när barnen kommer upp tonåren.

Ungdomsverksamhet

Trots att alla föreningar arbetar med slöjdklubben arbetar endast Östergötland med en utarbetad ungdomsverksamhet. I de andra föreningarna har försök och tidigare projekt genomförts med blandade resultat men i dag finns ingen riktad verksamhet för ålderskategorin Ungdom. I Falun har man provat att erbjuda slöjd på en Ungdomsgård, men fått ett svalt mottagande av ungdomarna. I Jönköping hade man slöjdträffar med ungdomar i anslutning till eco craft utställningen 2009 men efter ett tag blev gruppen splittrad då några flyttade från staden. Jönköping har även haft ett samarbete med Sydlänen i ett sommarläger för ungdomar kallat Baldersmöte men som inte längre är aktivt.

Östergötland har i tre kommuner, Linköping, Norrköping och Motala, ungdomsslöjdsträffar varje vecka. Verksamheten sköts främst av ungdomarna själva men med stöd av Nina Backman. Verksamheten är ganska självständig och ungdomarna slöjdar med vad de vill. Varje termin träffas respektive grupp och diskuterar vilken slöjd man är intresserad av och vad man vill prova på. Sedan söker Nina upp slöjdare som har denna kunskap och parar ihop slöjdare med gruppen det kan vara någon av ungdomarna själva eller en vuxen ifrån föreningen som har någon speciell kunskap, för att hålla nere kostnaden behöver mycket av arbetet ske ideellt. Trots att ungdomsslöjd är begränsat till 25 år så blir man inte utkastad när man går över den åldern. De som fortfarande är engagerade tar ofta på sig mer ansvar, sköter lokalen eller kan agera som en handledare då de ofta lärt sig flera tekniker. Backman påpekar vikten av att behålla dessa engagerade

personer och att det är viktigt att visa uppskattning och uppmuntran. Backman i sin roll som konsulent besöker varje grupp ca en gång i månaden för att se hur det går och för att få återkoppling. För att vara med i ungdomsgruppen behöver man vara medlem i föreningen, då är träffarna gratis men ev. materialkostnad får ungdomarna stå för själva. Oftast är det billiga material så som rått trä, trasor eller donerat material. Gruppen väljer själv vad de vill syssla med och när speciella tekniker eller produkter produceras kan special material behöva köpas in så som trumskinn eller läder. Dessa material blir dyrare men ungdomarna bestämmer själva vad de vill göra och vad de vill spendera pengarna på.

I Linköping är ungdomsträffarna och de vuxnas slöjdträffar på samma dag i en angränsande lokal. Denna närhet uppmuntrar till samarbeten och hjälper åldersgrupperna att interagera och att lära av varandra. Det finns även möjlighet för en ungdom att hitta en slöjd mentor i en teknik man är extra intresserad av. På detta sätt blir en ev. övergång till vuxenföreningen lite lättare. I föreningar där det inte är möjligt att ha två träffar på samma gång försöker Backman att korsbefrukta grupperna med gemensamma kurser och aktiviteter.

Barn till ungdomsverksamheten

Trots att Östergötland har verksamheter riktad till alla åldrar är det få slöjdklubbs barn som går över till ungdomsslöjden. Backman menar att det är stor skillnad mellan verksamheterna, i slöjdklubben finns det alltid minst en handledare och ett förbestämt program med slöjdaktiviteter. I ungdomsslöjden är arbetet väldigt fritt och det finns ingen tydlig ledare. Detta kan vara en av orsakerna som gör att slöjdklubbs barnen inte går vidare in i ungdomsverksamheten eller att de inte känner sig bekväma med situationen. Backman pekar även på att ålders skillnaden kan vara en faktor, det kan det vara skrämmande för en 14 åring att börja i en grupp med gymnasie- och högskoleungdomar.

Bräcke förening har ingen åldersbegränsad verksamhet, där kan barn, unga och vuxna slöjda tillsammans. Ändå ser de att barn i 13-14 år väljer att sluta i föreningen trots att det inte blir någon skillnad i verksamheten. Ove Hedström tror att orsaken till det är att det är så mycket annat som händer i den åldern som konkurrerar med verksamheten, dock ser han att de kommer tillbaka vid öppna aktiviteter på bygdegården. De andra föreningarna ser också att när barnen börjar komma upp i tonåren och börjar i högstadiet slutar de i slöjdklubben. Orsaken kan vara att de får mera läxor och mindre tid, andra verksamheter kanske går före så som musik, idrott och vänner. Det pekas också på ungdomars vilja att passa in i just denna ålder och det är mer vanligt att de gör sådant som deras vänner gör.

Ungdomsmedlemskap

Trots att varken Falun eller Jönköping har någon riktad verksamhet till ungdomar hade de vid årsskiftet 2013-2014 flest unga medlemmar av alla föreningar knutna till SHR. Det finns förklaringar till det, i Falun är medlemskapet gratis upp till 25 år och alla slöjdklubbsbarn blir automatisk medlemmar i föreningen. Det resulterar i att trots barnen växer ut slöjdklubbsverksamheten så stannar de kvar i föreningen då det ändå inte kostar något.

I Jönköping har man tagit fram ett koncept med ett årligt Slöjddiplom som delas ut till mellan 40 - 60 barn och ungdomar i länet. Med detta diplom får ungdomarna även ett års medlemskap i föreningen. Varje år får slöjdlärarna en inbjudan att utnämna varsin ungdom som ska få mottaga diplom (se Bilaga 3), sedan skickas diplom ut tillsammans med div. Informationsmaterial, medlemskap i hemslöjdsföreningen och tidningen händer. Enligt Kerstin Ydreborg får ungdomarna på så sätt reda på att det finns en förening för deras intresse, utvecklarna i hemslöjd får bra och årlig kontakt med slöjdlärarna och slöjden lyfts upp då diplom oftast högtidligt delas ut under skolavslutningen.

Unga i den vuxna verksamheten

Eftersom få föreningar har verksamhet riktat specifikt mot unga blir den enda möjligheten till delaktighet på de vuxnas villkor. Både Bräcke och Falun påpekar problemet med att unga tvekar inför att gå in och slöjda med de vuxna i föreningen. I Östergötland där ungdomarna har en egen verksamhet är de mer villiga till att gå in i den vuxna verksamheten eller släppa in vuxna i sin verksamhet. Antagligen för att utbytet sker på bådas villkor. Dock är ungdomarna i Bräcke och Falun mycket yngre än de i Östergötland och det kan också spela in.

Rekrytering och marknadsföring

Ingen av föreningarna jobbar aktivt med marknadsföring, om man inte ser Jönköpings slöjddiplom som en marknadsförings strategi. Traditionell marknadsföring kan oftast vara väldigt kostsam därför håller sig föreningarna till den marknadsföring de har tillgång till så som hemsidor och slöjdkalendern på hemslojden.org. Eftersom kunskapen om föreningen sprids av sig självt har man inte sett någon orsak att marknadsföra sig på fler plattformar. Däremot bedriver alla föreningar någon form av öppen verksamhet om det så är studiebesök, slöjd på lokala evenemang eller omkring utställningar.

Lokal

Flera föreningar lyfte upp vikten av lokalen på olika sätt. Falun beskrev försöket med slöjd på ungdomsgården och hur lokalen inte var anpassad till slöjd, att det känns sterilt och inspirationslöst. Eller när slöjdklubben hålls i museets pedagogiska lokal att man tappar känslan av slöjden. Bräcke påpekar vikten av att ha en bra och fast lokal, man kan duka upp och inreda hur man vill, att ha verktyg och vackert material på hyllorna inspirerar kreativiteten. Ove Hedenström lyfter även upp det praktiska, att ha slöjdklubbar på andra ställen gör att man måste packa upp och packa ner och städa så mycket. Detta gör att handledarna måste arbeta mer och inte orkar engagera sig i samma utsträckning. I lokalen på Bräcke kan de sopa täljspann in i ett hörn och göra en storstädning en gång i månaden.

Att ha en fast lokal lyfts upp som det ultimata, då kan man smycka lokalen själv, inreda med material och verktyg. I Östergötland ser man det som väsentligt, i lokalen finns allt, det finns plats, verktyg och material. Men det blir också en kontinuitet i och med att man är på samma plats hela tiden och kan känna sig hemma där.

Men det finns också nackdelar med att ha en lokal. En lokal kan höja trösklarna för engagemanget, enligt Falun kan det vara lättare att nå ungdomar om man går till deras verksamhet där de känner sig hemma. Östergötland nämner liknande problem där man kan behöva locka personer över tröskeln första gången för att de ska börja engagera sig, om ingen marknadsföring finns för att locka folk till lokalen kan det hända att folk tvekar för att ta steget in.

En lokal kan se ut på många olika sätt, i Bräcke har man en inredd lada på bygdegården. I centrala Linköping finns lokalerna i en stor gård med butik, konsulenter och verkstäder, i Norrköping har föreningen en liten slöjdstuga mitt i stan och i Motala hyr föreningen en tvårumslägenhet med kök. Hur det ser ut i de andra föreningarna framkom inte i intervjuerna.

2.2 Ungdomsföreningar

Organisation och bakgrund

Föreningarna är valda på grund av deras skilda organisation och bakgrund. Scouterna är en rörelse som startade 1907 och var en motrörelse mot industrialismen för att bilda ungdomar och "dana goda världsmedborgare". Nykterhetsrörelsens scoutförbund har i dag

ca 6000 medlemmar. Organisationen är hierarkisk som de flesta organisationer är. I verksamheten har de en tydlig trappa, likt skolklasser, där barn börjar när de är 8 år och kan utvecklas och följa föreningen under uppväxten, när barnet blir ungdom och så småningom vuxet finns en naturlig väg in som ledare.

Fältbiologerna är även de en gammal förening som 1947 grundades som ungdomsförening i nära samband med Naturskyddsföreningen. Fältbiologerna har omkring 3000 medlemmar och deras mål är att lära sig mer om naturen och att arbeta för bättre miljö. Organisationen är i grunden hierarkisk men föreningen arbetar mycket med delaktighet och nationella nätverk och får på det viset rent praktiskt en plattare organisation.

Sverok är det största ungdomsförbundet i Sverige med ca 108 000 medlemmar. Förbundet grundades 1988 när tre större rollspelsföreningar ville utvecklas och startade ett gemensamt förbund. Förbundets uppgift är organiserande och dess största uppgift är att möjliggöra spelhobbyn för så många som möjligt. Sverok är ett mycket medlemsorienterat förbund och har över 1000 föreningar knuta till sig, inga privatpersoner är medlemmar i förbundet utan endast lokala föreningar. De har arbetat med att förenkla startandet av nya föreningar för att underlätta för ungdomar att skapa möjligheter så de kan utöva sin hobby. Av Sverok kan medlemmarna få hjälp med t.ex. lokalhyra eller inköp av gemensamma spel. Grenar som ingår i föreningen är t.ex. lan, e-sport, lajv, rollspel, brädspel, m.m.

Barnverksamheten och övergången till ungdomsverksamhet

Alla föreningar är öppna för barn från 6 eller 8 år men Sverok har ingen verksamhet specifikt riktad till barn utan de är en del i den ordinarie verksamheten, riktigt unga medlemmar är inte så vanligt men de som är det har oftast vägledning av en vuxen ifrån hemmet. Fältbiologerna och Scouterna har båda tydligt riktad verksamhet mot barn.

Scouternas hela organisation fokuserar på barn och deras lärande, handledarna är antingen vuxna eller äldre ungdomar. Verksamheten har pedagogisk inriktning och låter barnen lära sig genom att göra - learning by doing, de arbetar också naturnära, i grupp och upplevelsebaserat. I tidig ålder är det friluftsliv, grillkvällar och läger som lockar mest, men ju högre upp i åldrarna barnen kommer desto mer äventyrsinriktad blir verksamheten. Scouterna har en tydlig utvecklings trappa för barnen baserat på ålder, barnen börjar när de är 8 år och är då spårarscout, vid 10 år går man upp ett steg får en ny ledare och blir upptäckarscout. Vid 12 år går man upp ett steg till och får en ny ledare igen och blir äventyrar scout och så fortsätter det. Det är vanligt att barnen slutar när de går upp ett steg, det kan ha att göra med att de byter ledare eller att vännerna är yngre och därför blir kvar i den andra gruppen. Det kan även vara så enkelt att den nya scoutgruppen träffas på en dag som krockar med en annan fritidsaktivitet. Detta gör att trappan fungerar lite som en tratt, även om barn kan tillkomma i vilken ålder som helst. Ellen Holm ser ett särskilt glapp när barnen börjar bli 11 - 12 år då väljer många att hoppa av verksamheten. Holm vet inte riktigt varför men tror inte att det beror på att scouting har ansetts tontigt, numer vill alla vara nischade och ha en egen identitet och scouterna erbjuder det. Dock är konkurrensen bland fritidsaktiviteter hög i den åldern och att scouting inte står lika högt som t.ex. fotboll, man kan inte bli stjärna och vinna massor av medaljer i scouting. När ungdomarna blir 14 - 15 år stärks medlemskapet, då börjar ungdomarna rekrytera sina vänner till verksamheten. Det kan bero på att de vid den åldern får mer självförtroende och en stolthet i scouting.

Fältbiologerna har en verksamhet kallat Minifältis där barn mellan 6 och 12 får uppleva naturen och undersöka djur och växtlighet. Minifältis-handledare är ofta frivilliga ungdomar från lokala föreningar, på grund av det skiljer sig verksamheten åt beroende på kunskapsfält och vilka möjligheter som finns i föreningen, men fokus ligger kring lekande, nyfiket lärande. När barnen växer upp och blir för gamla för Minifältis är det inte många

som går vidare in i ungdomsföreningen, det kan bero på att det är få medlemmar i den ålderskategorin eller att de inte marknadsför sig för den målgruppen. Medlemsantalet börjar i stället stärkas när ungdomarna kommer upp i 17 årsåldern. Det kan vara skrämmande för en 13 åring att ge sig in i en verksamhet med personer som är betydligt äldre och kanske går i gymnasiet eller på högskolan.

Sverok har ingen specifik verksamhet riktad mot barn, därför blir det inga större glapp eller luckor i medlemsantalet. Däremot gör det att få barn är medlemmar i föreningarna, medlemskapet börjar oftast inte förens de kommer upp i 13 - 14 års åldern.

Ungdomsverksamheten

De tre intervjuade är alla engagerade i ungdomsföreningar/förbund och arbetar för och med ungdomar. Fältbiologerna och Sverok har en tydlig ungdomsprofil och deras huvudmålgrupp och verksamhet är därför framför allt riktad mot ungdomar. Scouternas huvudmålgrupp är barn men har även en utvecklad verksamhet för ungdomar.

Verksamheten i organisationen bedrivs främst på lokalt plan av de lokala klubbarna eller föreningarna. Därför kan verksamheten inom samma förbund skilja sig väldigt mycket från varandra beroende på engagemang, intressen och lokala omständigheter.

Sverok som har många olika grenar i sin verksamhet skiljer sig än mer då det i samma stad och distrikt finns föreningar som sysslar med vitt skilda verksamheter men ändå är del i samma förbund. Där finns allt från sociala träffar där man spelar t.ex. brädspel till online-baserade föreningar där medlemmarna aldrig träffas i verkligheten. Riksförbundet har gjort det lätt för ungdomar att starta egna föreningar och har en utförlig beskrivning på hur man går tillväga. Det gör att ungdomarna har full beslutanderätt i sin förening. Just nu behöver man endast vara tre personer för att starta en förening. Detta medför att det är hög ruljans på föreningarna varje år startas det och läggs ner ca 300 - 400 föreningar. Den höga ruljansen på föreningar gör att förbundet har väldigt lite inverkan på hur föreningarna bedriver sin verksamhet och hur förbundets information hanteras. Det händer att medlemmar som varit aktiva i en lokalförening i flera år inte vet att föreningen är knuten till Sverok. De minsta föreningarna följer ofta en treårsperiod där man startat en förening när man börjar i skolan, efter tre år tar ungdomarna studenten, kanske flyttar till en ny stan och splittras. Då läggs föreningen ner men kanske startar en av medlemmarna då upp en ny förening på den nya staden eller på den nya skolan. Sverok har ett stabilt medlemskap trots ruljansen på lokalföreningar. Däremot har nästan alla städer en större förening som har en fast lokal med mera öppen verksamhet. Där bedrivs varje vecka 44 en spellovs vecka med massor med aktiviteter med alla möjliga spelrelaterade verksamheter.

Fältbiologerna sysslar mycket med sociala möten och individuell utveckling de har träffar i de lokala föreningarna med kurser, möten och upplevelser. Deras nätverksbaserade organisation gör att man kan skapa specialiserade grupper, med folk från hela landet, där man endast diskuterar, som exempel, miljöfrågor eller mer detaljerade grupper som endast diskuterar lavar. Dessutom bedriver föreningen aktioner t.ex. när ett bolag ville börja med kalkbrytning i Ojnarekogen på Gotland. Då gjorde bland andra fältbiologerna flera demonstrationer och aktioner för att skydda detta naturområde. Dessa auktioner blev nationella nyheter och då spreds kunskapen om föreningen, vilket ökade medlemskapet under den tiden.

Scouternas verksamhet skiljer sig något från de andra två organisationerna då Scouternas fokus ligger på lärandet på ett mer pedagogiskt sätt, med handledare och en inriktning till lärande. När ungdomarna blir 15 år förändras verksamheten man blir utmanarscout och patrullen arbetar till stor del självständigt men med en handledare som stöd om det skulle behövas. Vid 19 år blir ungdomarna roverscouts och arbetar helt självständigt, nu får man

välja fritt hur man vill bedriva sin egen verksamhet. Det kan röra sig om allt från att bygga kajaker till att anordna fjällvandringar, söka pengar till evenemang och läger. Oftast blir roverscouterna mer nationellt inriktade och samarbetar på ett högre plan med folk runt om i landet. Men man kan också välja att bli handledare i den lokala kåren.

Över 25

Ingen förening kastar ut de som blir äldre än 25 år. Intervjupersonerna ser att engagemangen oftast trappas av så småningom, men de som har kvar sitt engagemang är en tillgång till föreningen. De tar ofta på sig en administrativ roll eller blir handledare, ju äldre man blir desto mer ansvar får man och kan bli som en mentor eller stöttepelare. Framför allt Scouterna arbetar på detta sätt, många av de som nu arbetar eller engagerar sig i förbundet har i sin barndom eller ungdom varit scouter.

Demografi

Föreningarna har ett homogent medlemskap både inom sin förening men också med varandra. Föreningarna består främst av vad de kallar vit, medelklass. Dessutom har Scouterna och Sverok betydligt fler män än kvinnor. Sverok har 89% män i sin organisation, vilket beror på att grenar som e-sport, lan och datospel är de största grenarna inom förbundet och bedrivs framför allt av män. Däremot har förbundet andra grenar där det ser annorlunda ut så som lajv där det är ca 50 - 50 % på könsuppdelningen medans det på cosplay är litet högre antal kvinnor än män. Scouterna gav inga procent men har högre antal män än kvinnor, det kan vara så att många pojkar lockas av skogsliv och äventyr. Fältbiologerna uttalade sig inte om kön men ser att de som söker sig till föreningen ofta är infödda i miljöfrågor och engagerade i flera föreningar.

Delaktighet

Förbunden är medvetna om att demografin är ensidig och arbetar därför strategiskt för att öka delaktigheten och tydliggöra de normer som finns i föreningarna. Scouterna har kommit ut med en rapport kallad *Värsta fördomen* där frågor om delaktighet tas upp, scouternas mål är att vara till för alla men verkligheten speglar inte alltid idealet. Rapporten kan ses som ett steg i att förverkliga idealet och öka delaktigheten.

Sveroks förbund har flera grupper för att stärka kvinnor i sin spelhobby, de har nätverket Leia som parar ihop unga kvinnor med kvinnliga mentorer inom spelvärlden. De har även projekt som NAB – Normer, Attityder och Beteenden, vars syfte är att kartlägga och utbilda lokalföreningarna i de normer som finns inom förbundet. De arbetar även med en "Code of Conduct" en social policy som ska hjälpa till att förändra attityder i e-sportvärlden, då det är en arena med mycket näthat, och ofta specifikt riktat mot kvinnor eller personer som spelar kvinnliga karaktärer. Sveroks mål är att möjliggöra spelhobbyn för alla och jobbar därför också med att öka delaktigheten genom att ge föreningarna specifikt ekonomiskt stöd för resekostnader, lokalhyra och spelinköp. Sådana saker som kan förenkla för att fler sociala klasser ska ha möjligheten att engagera sig. Fältbiologerna har även de arbetsgrupper kring delaktighet. Just nu pågår ett projekt i en *Makt och Norm* grupp som tar fram material och verktyg för att hjälpa föreningarna att arbeta med maktstrukturer och att synliggöra dem. Fältbiologerna tog även upp maktförhållanden i fråga om ålder, att yngre personer inte alltid blir lyssnade på och att det kan vara svårt att som ung slå sig in i grupper med äldre personer.

Ekonomi

Förutom medlemsavgiften får även alla förbund bidrag från MUCF baserat på antalet ungdomsmedlemmar de har. Alla söker även pengar till olika projekt. Fältbiologerna får även bidrag ifrån Naturskyddsföreningen, ibland privata donationer och så driver de ett

förlag. Sverok äger ett aktiebolag som har producerat och säljer det datasystem som skapades åt Sverok för att t.ex. förenkla rapporter till MUCF. Företaget säljer även producenttjänster, om ett föredrag ska filmas eller spelas in.

Rekrytering och marknadsföring

Ingen av förbunden arbetar aktivt med marknadsföring, de flesta nya medlemmarna hittar till föreningarna genom en vän eller en familjemedlem. Scouterna och fältbiologerna marknadsför sig ibland genom skolorna då deras föreningar är kända och etablerade i samhället. Fältbiologerna har två deltidsanställda som i sina distrikt, Skåne och Stockholm, arbetar som informatörer. De arbetar bland annat med kontakter i skolorna och föreläser om föreningen, miljö och natur. Fältbiologerna ser också att medlemskapet ökar vid öppna aktioner som den vid Ojnareaskogen, aktionen fick mycket medialt utrymme. Sverok pekar på ett problem med vän och familjerekrytering. Om det är den enda vägen medlemmar får reda på föreningen är risken stor att demografin blir väldigt likartad. Sverok är också ett relativt ungt förbund och har inte gjort mycket väsen av sig på andra arenor. Därför planerar Sverok nu en riktad marknadsföringskampanj mot andra målgrupper än den de redan har. Fältbiologerna och Scouterna ser också möjligheter i en strategisk marknadsföring men har inte påbörjat något arbete kring det än.

2.3 Resultat

Barnverksamheten och övergång till ungdomsverksamheten

Barnverksamheten i Scouterna, Slöjdklubben och Minifältisar liknar varandra på många sätt, de är ledarbaserade barnverksamheter med inriktning på kreativt och roligt lärande. Scouterna och Slöjdkubben arbetar med demokrati och delaktighet. (Det framgick inte i intervjun om Minifältis gör detsamma.) Därför kan man placera dessa verksamheter på nivå 5 eller 6 på Harts steg, verksamheten drivs av vuxna men barnen är del i beslutandet. Dessa barnverksamheter är populära och föreningarna har inga problem med att hitta unga medlemmar.

Det är intressant att de föreningar med en ålderskategoriserad barnverksamhet ser avhopp i samband med att barnen växer ut ur verksamheten, även de föreningarna som har en plan för mottagandet av ungdomarna så som i Scouterna, Östergötland och Fältbiologerna. Det är tydligt att det är just i brottet av verksamheten som barnen väljer att sluta. I Östergötland och hos Fältbiologerna kan detta förklaras med skillnaden i verksamheten och det stora åldershoppet. Men det förklarar inte varför Scouterna ser samma fenomen när barnen och ungdomarna går mellan de olika stegen.

Bräcke har barnverksamhet som inte har någon tidsbegränsning men de ser ändå att barnen slutar när de är omkring 13-14 år. Detta är samma ålder som ungdomarna börjar engagera sig i Sverok. Eftersom att Sverok inte har någon riktad barnverksamhet har de inte heller så många barnmedlemmar och de få som finns har ett starkare stöd ifrån familjen. Istället börjar ungdomarna engagera sig i tidiga tonåren och växer sig starkast när de är omkring 16 - 22 år. Bräcke märker dock att flera ungdomar som lämnat barnverksamheten kommer för att delta i tillfälliga öppna verksamheter.

Ungdomsverksamhet och delaktighet

I verksamheten hos Fältbiologerna, Sverok, Scouterna och i Östergötland har ungdomarna full beslutanderätt över verksamheten de ska bedriva därför hamnar denna verksamhet högt på Harts steg på nivå 7 eller 8 beroende på hur mycket stöd de får av vuxna. Scouterna har arbetat med barn sedan de var 8 år för att träna dem i att ta beslut, leda och arbeta i grupp därför är de väl lämpade att driva egna frågor när de blir 15 år. Samtidigt har de möjlighet till stöd i form av ledarskapsmentorer fram tills de är 19 år och går upp ett steg.

I Östergötland finns hemslöjdskonsulenten som ett stöd för ungdomsverksamheten, samt de vuxna slöjdarna som kan vara handledare eller mentorer för olika tekniker. Eftersom ungdomarna har en helt egen verksamhet kan de samarbeta mer med de vuxna i föreningen utan att riskera att bli marginaliserade. Detta resulterar i att om gruppen får problem, för att de är så pass få och att t.ex. många ungdomar flyttar från staden, då finns det stöttepelare där för att bistå verksamheten. Fältbiologerna har ett nära sammanband med Naturskyddsföreningen men är en fristående organisation, det framgick inte i intervjun om de har annat än ekonomiskt stöd därifrån. I övrigt kan det vid första anblick se ut som att Fältbiologerna och Sverok hamna på nivå 7 på Harts steg, Initierat och styrt av ungdomar. Men föreningarna har flera medlemmar över 25 år, som då vuxit ut ur ålderskategorin ungdom, men som stannar kvar i föreningen och ofta tar på sig en mer administrativ roll. Detta gör att föreningarna har gott om stöd från vuxna med stor erfarenhet av föreningen och verksamheten.

Scouternas ungdomsaktiviteter kretsar ofta kring det sociala mötet och att samarbeta på olika sätt. Ungdomarna planer oftast för större aktiviteter så som gemensamma resor, ett läger för sig själva eller för andra. Andra aktiviteter kan vara att man planerar en workshop för medlemmarna som vill lära sig något särskilt t.ex. att bygga en fungerande kajak. När ungdomarna är mellan 15 - 18 år har de stöd av en handledare och kommer därför på nivå 8 på Harts steg. När de är 19 blir arbetet helt självständigt och gå då ner på nivå 7, men man kan argumentera att ungdomarna vid 19 år är så pass vuxna att de inte behöver vägledning längre.

De aktiviteter som drivs av Fältbiologerna kan delas upp i två kategorier, dels de som är för medlemmen så som kurser och sociala sammankomster. Men de har också den utåtriktade verksamheten med aktioner och demonstrationer, dessa är för att påverka politiska och samhällsliga frågor om miljö och natur. Ungdomsaktiviteten i Östergötland är däremot endast inriktad på kurser eller aktiviteter för medlemmarna. De får fritt välja vad de vill arbeta med och orsaken till att man är med i föreningen är för att få social kontakt, tillgång till material, verktyg och kunskap.

Alla föreningar bedriver aktiviteter med fysiska träffar, de träffas för att prata om de frågor som intresserar den specifika föreningen så som miljöfrågor, projekt eller vilken slöjdteknik man ska prova närmast. Detta verkar vara en stor del till engagemanget, att man vill träffas på fysiska möten, det kan också leda till ökad delaktighet. Ett tecken på det är de delar utav Sverok som aldrig träffas utan främst kommunicerar över datorn. Dessa medlemmar är inte lika aktiva i Sveroks förbund och trots att de är en av de större grupperna inom förbundet är de inte alls jämnt representerade på årsmöten. Däremot är grupper som ofta träffas i verkligheten så som grupper inom brädspel eller lajv betydligt mer representerade vid beslutande möten. Detta kan vara ett hinder för både förbundet och föreningarna om de inte blir representativt företrädade, då beslut kan tas till förmån för den mer aktiva minoriteten och till nackdel för den inte lika aktiva majoriteten.

Sverok arbetar dock på ett speciellt sätt när det kommer till delaktighet i föreningslivet. De arbetar aktivt för att förenkla för ungdomar att nya föreningar, man behöver endast vara tre personer för att starta en förening och all information om hur man går tillväga finns på Sveroks hemsida. Detta gör att fler ungdomar får möjligheten att starta egna föreningar och lära sig om hur man arbetar föreningsaktivt, det gör också att ungdomarna har full bestämmanderätt över sin förening och kan göra precis som de vill, så länge som de följer reglerna för föreningar. Däremot har förbundet väldigt lite inverkan på föreningarna och förbundets information kan ha svårt att nå ut till den individuella medlemmen, eftersom att alla lokalföreningar bestämmer sina egna namn och loggor händer det att medlemmar som varit aktiva i en lokalförening i flera år inte vet att föreningen är knuten till Sverok.

Ungdomsmedlemskap

Man kan se på ungdomsmedlemskap på olika sätt. Sveroks strategi att göra det enkelt för ungdomar att starta egna föreningar kan vara en orsak till att de har så många medlemmar. De individer som är intresserade av någon form av spel men inte har någon förening i sitt närområde eller de som inte gillar hur föreningarna drivs kan helt enkelt starta en egen förening med de närmaste vännerna och skapa egna förutsättningar för sin hobby och för deltagandet. Detta gör även att fler personer kan få kännedom om förbundet och de möjligheter de kan erbjuda vilket i sin tur kan leda till fler medlemskap.

Man kan se *slöjddiplomet* i Jönköping som en marknadsföringsteknik. Den ökar medlemskapet i föreningen men det ökar inte engagemanget, eftersom det inte finns någon ungdomsverksamhet att gå in behöver ungdomarna gå in i den ordinarie vuxna verksamheten, vilket kan hämma engagemanget. Men det är ett sätt att nå barn och ungdomar som är intresserade av slöjd och hantverk, att göra dem medvetna om att föreningen finns och låta dem prova på ett medlemskap utan att de behöva ta steget själva eller chansa på att medlemsavgiften kommer löna sig. Flera ungdomar väljer stanna kvar i föreningen efter att året gått ut och föreningen har 100 tals ungdomar med slöjdintresse som de kan kontakta med erbjudanden.

Faluns strategi är också ett sätt att få ungdomsmedlemskap men gör heller inget för att öka delaktigheten. De erbjuder gratis medlemskap upp till 25 år så att alla barn och ungdomar som någon gång gått med i föreningen inte har någon orsak att gå ur. Föreningen kan då nå dessa ungdomar med erbjudanden. Men det bör tilläggas att om man var en förening som får bidrag genom MUCF behöver man bevisa sitt medlemsantal, ungdomarna måste alltså ta ett aktivt beslut varje år att fortsätta att vara med i föreningen. Att betala in en årsavgift är ett vanligt sätt för föreningarna att bevisa sitt medlemsantal men det finns andra lösningar så som att skicka in skriftliga bekräftelser på sitt medlemskap. Det går inte att mäta Jönköpings eller Faluns ungdoms engagemang genom Harts steg just för att de inte har någon delaktighet. Skulle föreningarna välja att grunda en ungdomsverksamhet har de däremot goda förutsättningar för det då de har ett rikt kontaktnät med ungdomar och kan då göra verksamheten bra ifrån början.

Ålderskillnader

Flera intervjupersoner tar upp att ålderskillnader kan vara ett problem. Hemslöjden i Östergötland och Fältbiologerna pekar båda på att de som växer ut ur barnverksamheten tvekar att gå in i ungdomsverksamheten för att ungdomarna är betydligt äldre. På samma sätt som slöjdklubbsbarnen i hemslöjdsverksamheten sällan väljer att gå in i den ordinarie, vuxna, verksamheten. Scouterna och Sverok undviker detta på olika sätt. Sverok har ett jämnt åldersspann från 14 år och upp och Scouterna har en tydlig ålderstrappa för barnen att följa upp tills de är vuxna därför blir inte ålderskillnader något problem i dessa föreningar.

Demografi

Alla föreningar har en liknande demografi. Även i Hemslöjden är den vanligaste medlemmen vit, medelklass. Däremot är kvinnor något mer dominerande i Hemslöjden medan män är dominerande i Sverok och i Scouterna. De undersökta föreningarna är alla valda för att de på något sätt angränsar till varandra detta kan vara orsaken till att demografien är så likartad. Sverok påpekade även att på grund av att rekryteringen är så vän- och familjebaserad gör att demografien behålls som den är. Alla föreningar ser att den främsta rekryteringen sker på detta vis.

Rekrytering och marknadsföring

Den största tillströmningen av nya medlemmar till alla föreningarna sker genom rekommendationer från vänner, familj och bekanta. Detta gör att den största marknadsföringen sker hos de redan invigda. Detta är bra då marknadsföringen sköter sig själv och föreningarna behöver alltid fler medlemmar men det gör också att medlemskapet blir ganska homogent och att hitta nya målgrupper kan kräva mer ansträngning.

Nästan alla föreningar bedriver någon form av öppen verksamhet. Sverok har *spellovsveckan* varje år där över 100 föreningar över hela landet har öppen verksamhet med möjlighet att prova flera olika spel. Hemslöjden i Bräcke har nära samarbete med Jamtli Museum där de varje sommar har *prova på* verksamhet eller på bygdegården där de har sin lokal. I Falun har Hemslöjden öppna verkstäder bland annat på våren kallat *Vår slöjd* hit kommer alla möjliga, ofta hela familjer. Dessa öppna verksamheter är ett bra sätt att synas på, både för den invigda målgruppen och för nya. Beroende på hur man väljer att arrangera verksamheten kan man välja att öppna den för olika målgrupper. Ju fler som vet om föreningen desto större chans är det att någon tar steget för att bli medlem.

Att marknadsföra genom skolan är ett effektivt sätt att nå barn och ungdomar, där är de redan samlade och öppna för information. Fältbiologerna, Hemslöjdsföreningarna och Scouterna har alla samarbeten med skolorna på olika sätt. Fältbiologerna har anställda kommunikatörer som på deltid arbetar med att få ut informationen till skolor. Scouterna är etablerade, ofta med gamla klubbar som funnits på samma ställe länge, dessa släpps gärna in i skolorna för att berätta om verksamheten. Hemslöjden i Jönköping delar ut slöjddiplom till skolungdomar som informerar om föreningen och verksamheten till både lärare och elever. Hemslöjden i Östergötland har haft flera skolklasser på studiebesök i hemslöjdens lokaler. Hemslöjden i Bräcke har haft skapande skola projekt i skolan och Hemslöjden i Falun har kurser dit slöjdlärare gärna kommer. Hur man än väljer att gå till väga så finns det fördelar med att ta vägen genom skolan, eftersom ungdomarna är samlade på en plats när man många på en gång. Man har även möjlighet att nå fler personer med blandad bakgrund eftersom att alla går i skolan.

Lokal

Alla fyra Hemslöjdsföreningar pekade ut lokalen som väsentlig för verksamhetens framgång, de andra föreningarna verkar inte lägga lika stor vikt vid det. Scouterna är ofta mycket etablerade i sina lokaler som de kanske haft under en längre tid men eftersom deras verksamhet bedrivs mycket utomhus är lokalen inte lika viktig. Fältbiologerna nämnde aldrig lokaler kanske just av samma orsak som scouterna, att de bedriver mycket tid utomhus. Sverok däremot nämnde vikten av en lokal i det utåtriktade arbetet, att det är lättare för en ny medlem att ansluta till en förening med en riktig lokal och fasta öppettider till skillnad från en förening som har möten och träffar i en persons lägenhet. Östergötland pekade dock på att det ändå kan finnas hinder för någon att gå in till en verksamhet som bedrivs i en fast lokal, att det ändå krävs mod att gå över tröskeln in i en ny verksamhet. Kanske är lokalen viktig för Hemslöjden då verksamheten ofta är bunden i fysiska material och verktyg.

3. DISKUSSION OCH SLUTSATSER

Barnverksamheten och övergång till ungdomsverksamheten

Det verkar som om barnverksamhet kan vara ett dubbeleggat svärd när det kommer till att rekrytera ungdomar. Barnverksamheten har självklart ett eget värde där barn har möjlighet att uttrycka sig och uppleva saker men de verkar sällan som om de stannar kvar under sin tidiga tonårsfas. Kanske är det för att barnverksamheten oftast väljs av föräldrarna och när barnen växer upp och börjar de söka efter sin egen identitet och därför bryter man med det som föräldrarna har valt åt en och som kanske ses som barnsligt. Upplevelsen på slöjdcirkus med de äldre skolklasserna som inte ville delta på de gemensamma aktiviteterna kan vara ett ytterligare tecken på det (Björkdahl Ordell & Kärrby, 2006 s. 98).

Sverok har inga problem att rekrytera tonåringar men de har inga eller få barn i föreningarna och ingen riktad barnverksamhet. Kanske gör detta att de yngre ungdomarna känner att verksamheten är mer ungdomlig, inte för barn men inte heller för vuxna. Eftersom Sverok inte har en barn profil kan de unga tonåringarna hitta en mindre barnslig framtoning i den organisationen.

Hemslöjden har en utvecklad barn aktivitet och det skulle vara dumt att sluta med den då barn har lika stor rätt att få vara delaktiga som ungdomar. Hur ska man då tackla frågan att så få barn går över i övrig verksamhet när de börjar komma upp i tonåren. Man skulle kunna göra som scouterna att ha en trappstegsliknande verksamhet på så vis finns en plan att engagera alla ålderskategorier, några kommer hoppa av vid nivåbrotten men ser man till Scouterna så har fortfarande många ungdomar i sin förening. Eller så skulle man kunna göra som Sverok och Bräckes *familjeslöjd*, som har en steglös verksamhet. Men då är det viktig att uppmärksamma alla ålderskategorier så att de yngsta tonåringarna känner att verksamheten är för dem och att skapa utrymme för de äldre ungdomarna att engagera sig på sina villkor.

Ungdomsverksamhet

Ungdomsverksamheten i Östergötlands Hemslöjd är framgångsrik men också unik i Sverige det kräver ett stort engagemang från någon som kan stötta ungdomar utan att styra dem. Föreningen har en anställd barn- och ungdomskonsulent som arbetat med att göra en plats åt de unga där de kan verka på sina egna villkor, men samtidigt har de möjlighet att söka hjälp eller vägledning från vuxna om de skulle behövas. Om man skulle placera verksamheten i dag på Harts stege skulle den hamna på nivå 8. Men verksamheten är startad av vuxna som ville se att en verksamhet för unga drogs i gång så till en början var nog verksamheten på nivå 6. Eftersom att gruppen är liten kan det också hända att verksamheten blir instabil, om t.ex många ungdomar skulle flytta, men på grund av den vuxna supporten runt om ungdomsslöjden kan gruppen marknadsföras i resterande verksamhet eller på öppna aktiviteter och därför växa sig stark igen. Eftersom att ungdomar är en begränsad målgrupp måste man ständigt fylla på verksamheten underifrån för så småningom kommer de växa ur kategorin eller flytta ifrån verksamheten.

Fältbiologernas verksamhet liknar, på riksnivå, den som Unga slöjdare hade när de var aktiva, förutom att fältbiologernas verksamhet är betydligt mycket större. Det är en ungdomsförening där ungdomarna har fria tyglar att göra vad de vill och möjlighet att påverka samhället, föreningar och sin egen verksamhet. Fältbiologerna har ett nära samarbete med Naturskyddsföreningen och har haft det sedan starten, ett exempel på samarbete är att man kan få dubbla medlemskap till priset av ett om man så önskar. Unga slöjdare hade nära samarbete med SHR som stöttade föreningen på olika sätt t.ex. skriva projektansökningar eller vid administrativa frågor. Fältbiologernas nätverksbaserade kommunikation möjliggör att specifika intressen kan näras, även de som har få och utspridda utövare så som personer intresserade av lavar. Samma nätverk stärker också större frågor där t.ex. miljön kan diskuteras, nya rapporter delas och aktioner planeras.

Sveroks speciella lösning med lättskapade föreningar är ett intressant sätt att arbeta på och skulle kunna vara ett gott exempel för andra föreningar som vill öka sitt ungdomsengagemang. Att sänka tröskeln för ungdomar att skapa sitt eget utrymme för engagemang stärker både ungdomarna och lär dem hur föreningsverksamhet går till. Men för att idén om små föreningar ska fungera måste det finnas en vinning i att ansluta sig till Sverok, annars kan man lika gärna kunna sitta hemma och spela själv med sina vänner. Att kunna få bidrag är viktigt för en sådan förening, kanske till lokal eller material. I en förening som Fältbiologerna kanske möjligheten att påverka väga tyngre eller att få tillgång till ett nätverk av personer med samma intressen som en själv. Men frågan vad ungdomarna får ut av föreningen måste man fråga sig och fråga ungdomarna.

Det finns dock nackdelar med Sveroks strategi och det är att alla dessa små föreningar är nästan omöjliga att styra, vilket inte måste vara ett problem då många föreningar värdesätter sin självständighet, men det gör också att förbundet har svårt att få in medlemsregistreringarna i tid, veta om föreningarna är inkluderande eller för förbundet att nå ut till den enskilde medlemmen med information. Eftersom alla föreningar har individuella namn och inte har något krav att nämna förbundet i verksamheten händer det att medlemmar som varit aktiva i en förening i fler år inte känner till att föreningen är kopplad till Sverok.

Ungdomsmedlemskap

När det kommer till ungdomsmedlemskap behöver man fråga sig igen, varför vill vi ha ungdomar som medlemmar? I föreningar som Jönköping och Falun där man har hittat strategier för att få unga medlemmar och på pappret ser det riktigt bra ut, men egentligen är det ingen som tjänar på att ha bra statistik, framför allt inte ungdomarna. Det som dock är positivt är att föreningarna har en kanal till ungdomarna och skulle kunna använda den för att undersöka vad ungdomarna i deras förening är intresserade av. Är det kurser, socialt sammanhang eller en plats att utöva sin hobby på.

Sveroks strategi med att göra det lätt för ungdomarna att skapa en egen förening hjälper nog medlemskapet, eftersom att det då kan skapas fler föreningar även för de som bor i små samhällen eller för de med special intressen.

Unga och vuxna delaktiga i verksamheten

Enligt Harts steg vinner barn och ungdomar på att dela verksamheten med vuxna, detta på grund av att vuxna har tillgångar och möjligheter som barn och unga inte har. Visserligen syftar Hart till barn och unga under 18 år som t.ex. inte har rätt att rösta. Men det är viktigt att de vuxna inte tar över, vilket enligt både Nordenfors (2010) och Hart (1992) är något som ofta händer.

Att unga vill engagera sig är helt klart framför allt vad gäller deras fritid men för att en ung person ska ta setget för att engagera sig är det viktigt att någon tar emot deras åsikter, lyssnar på vad de har att säga och ge dem plats. Vuxna måste ibland släppa kontrollen och låta ungdomarna välja sin egen väg.

Trots att Sverok arbetar mycket med att förenkla för ungdomarna att skapa egna föreningar är det inte alltid lika lätt som det kan verka. På Sveroks hemsida finns det en utförlig beskrivning om hur man går tillväga för att starta upp en förening, men det krävs trots det en viss förståelse i föreningskunskap och för ungdomar är det inget som är självklart. Sverok arbetar fortfarande med hur man kan förenkla det ännu mer, kanske genom att man kan anmäla intresse för en förening och få kontakt med en anställd som kan vägleda och svara på frågor kring föreningsverksamheter.

Ingen av föreningarna med ungdomsverksamhet fasade ut de som personer över 25 år. De fick gärna vara med i föreningen. Flera äldre medlemmar tar på sig mera ansvar och har mycket erfarenhet av föreningens verksamhet och föreningsliv överlag och det är dumt att kasta bort erfarenheter. Men det bör tänkas på att för att en ungdomsförening ska få bidrag från MUCH måste minst 60% av medlemmarna vara mellan 6 och 25 år (www.mucf.se, 2014).

Det är dock viktigt att de vuxna medlemmarna som vuxit upp i föreningen och nu tar på sig mera ansvar aktar sig för att ta på sig för mycket ansvar och makt och på så vis hindrar ungdomarna, som föreningen riktar sig mot, att vara deltagande och att påverka hur föreningen drivs. Detta kan nog främst vara ett möjligt problem för Sverok och Fältbiologerna som har en relativt stor spridning på medlemmarnas åldrar. Scouterna har troligen inget problem med det då åldrarna är uppdelade och driver verksamhet med olika grader av delaktighet beroende på ålder. Jag tror inte heller Hemslöjden i Östergötland riskerar att ha det problemet, deras unga medlemmar är äldre och ju äldre ungdomarna är desto mindre blir de vuxnas makt över dem. Däremot om de skulle få ett bredare åldersspann och fler slöjdklubbs barn som går över i ungdomsverksamheten kan det vara viktigt att låta ungdomarna få uttrycka sina åsikter.

Upplevelser som stärker engagemanget

Både scouterna och slöjdcirkus använder upplevelser för att stärka engagemanget och lärandet. Detta kan vara något som binder en person till verksamheten. Om en ungdom mellan 17 - 25 år med om starka upplevelser i anknytning med förningen är möjligheten stor att de värderingar som byggs upp under den miljön kommer att vara kvar i personen under större delen av livet (Debevec et al, 2013). Det kan vara en förklaring för att så många vuxna känner att de vill fortsätta att arbeta för föreningen som de var aktiva i under sin ungdom eller att de väljer att donera pengar till sin gamla organisation.

Rekrytering, marknadsföring och demografi

Föreningar har väldigt likartade medlemmar, antagligen för att deras rekrytering främst sker mellan vänner eller familj. Om föreningarna vill öka mångfalden behöver de arbeta hårdare för att rekrytera de målgrupper som inte hittar till föreningen själva. I Hemslöjden kan en av målgrupperna vara ungdomar, om man då väljer att rekrytera via skolor eller ungdomsgårdar skulle man dessutom kunna påverka för att få en mer varierad bakgrund på medlemmarna och på så vis bryta den homogenitet som existerar just nu.

Sverok, trots att det är den största ungdomsföreningen är den inte särskilt känd utanför spelkretsar. Antagligen skulle både föreningarna och förbundet vinna mycket på att synas mer i olika sammanhang. Att vara med som experter i olika spelfrågor till exempel. De skulle också ha vunnit på att ha en gemensam profil på sina klubbar. I spelvärlden värnar man mycket om sin integritet och vill inte ha någon uppifrån som bestämmer hur de ska spela, men det skulle inte hindra föreningen att ha en gemensam profil för att stärka förbundet. Om alla 1000 föreningarna i Sverige hette något med Sverok i namnet, t.ex. Sveroks jacuzzi-spindlar eller Västerås gamingförening Sverok, så skulle medvetenheten om föreningen öka dramatiskt utan att inskränka på ungdomarnas verksamhet. Fältbiologerna, Scouterna och Hemslöjden är bra exempel på där gemensamma namn kan stärka marknadsföringen.

Den öppna verksamheten, som nästan alla föreningar redan bedriver, hjälper till för att synliggöra verksamheten och göra folk medvetna om att föreningen existerar. Oftast görs inte dessa evenemang för att rekrytera, grundorsaken kan vara att låta barn prova på verksamheter eller att låta folk få slöjda på stadsevenemang. Men man bör tänka på att

tillfället att rekrytera nya medlemmar och nya målgrupper är stort och bör planeras, kanske med flygblad om föreningen eller erbjudanden om medlemskap på plats.

Lokal

Är lokalen så viktig? Alla hemslöjdsföreningar lyfter fram lokalen som väldigt viktig, inte bara att man har en utan hur den ser ut också. Hemslöjdens syn på rummet liknar mycket den som presenteras om Slöjdcirkus och Slöjdklubben där rummet ses som en del i inspirationen (Björkdahl Ordell & Kärrby, 2006; Boström & Olsson, 2007). Även Sverok nämner lokalen som en viktig plats för att kunna ha öppna dörrar för att öka tillgängligheten, framför allt för de mer sociala grenarna. Att de andra föreningarna inte lyfter fram lokalen som lika viktig kan också bero på att verksamheten inte är lika beroende av arbetsytor eller specialverktyg. Fältbiologerna och Scouterna har mycket av aktiviteterna ute i naturen och behöver främst lokaler för förberedelse och därför är inte rummet lika viktigt. Men hemslöjden även om de ibland går ut i naturen för att hämta material, tar materialet med sig hem och slöjdar med det där. Eller helt enkelt arbetar med sådant som kräver mer utrymme och specialverktyg som att spinna på spinnrock eller att hugga träg.

Slut diskussion

Alla de organisationer som undersökt har goda exempel på hur man kan arbeta med ungdomar, för att nå dem, engagera dem och lyssna till dem. I samhället är ungdomar är en målgrupp som verkar svår att arbeta med, barnverksamhet verkar vara betydligt lättare att bedriva kanske för att barn är mer öppna för upplevelser medan unga ungdomar oroar sig för vad deras vänner ska tycka. Men ungdomar är en mycket viktig målgrupp för föreningar, framför allt föreningar som Hemslöjden. Eftersom ungdomars värderingar befästs i åldern mellan 17-23 är just denna målgrupp extra viktig om man vill ha ett långt engagemang. Fältbiologerna är ett typexempel för det eftersom de funnits så länge och har haft flera generationer av miljö och naturintresserade ungdomar. Det händer till och med att gamla medlemmar donerar pengar till föreningen som de var aktiva i under sin ungdom och även om de vuxit ur verksamheten finns idealen, åsikterna och identiteten kvar.

Alla de ungdomsförbund som jag har undersökt får bidrag från MUCF för att driva verksamheten. Detta är väsentligt för ungdomsföreningar så att de kan anställa konsulenter eller ett kansli och på så vis få en kontinuitet i verksamheten. Dock finns flera regler kring vad som krävs för att få bidrag så som att 60 % av medlemmarna ska vara mellan 6 och 25 år, man ska ha lokalföreningar i minst fem län och att man ska ha minst 1000 medlemmar. Om Hemslöjden skulle välja att starta en ungdomsförening och göra om alla slöjdklubbar till lokala föreningar och satsa på att öka ungdomsverksamheter skulle mycket väl Hemslöjden kunna bli bidragsberättigade också.

Att ha planerad strategisk verksamhet för alla ålderskategorier är av vikt även om det verkar vara lyckat att inte blanda barn och ungdomsverksamhet. Att välja att ha en löpande verksamhet eller en stegvis trappa verkar på olika sätt men ger i liknande resultat. Om föreningen bedriver barnverksamhet kan det vara angeläget att arbeta extra strategiskt med barn och unga i åldern 12 - 14 som verkar vara kritisk punkt i barnens liv.

Om de då skulle arbeta som Sverok och förenkla för ungdomar att skapa egna föreningar skulle Hemslöjden kunna ta till vara alla de ungdomar som idag slöjdar hemma, eftersom 46 % av Sveriges ungdomar redan utövar slöjd på sin fritid. Om de då kunde erbjuda lokalbidrag och kanske ha möjligheten att köpa in verktyg finns det möjlighet att nå även de som finns på väldigt småorter där konkurrensen kring fritidsaktiviteter inte är så stark. Det skulle också kunna bidra till att stärka unga kvinnor i föreningsverksamhet som även det är en riktad målgrupp hos MUCF.

Det nätverket som fältbiologerna har arbetat fram skulle vara till stor vinning för många föreningar, där skulle många kunna delta för att diskutera hjärtefrågor hos vissa individer t.ex. hur ska föreningen få ett mer balanserat medlemskap bland män och kvinnor eller hur gör man den bästa ölhönan. Ett nätverk är också betydligt lättare att arrangera i dag med alla sociala medier vi har tillgång till.

För att nå ungdomar är skolan det självklara alternativet det är redan en plats där unga samlas varje dag och är öppna för ny information. Det är därför viktigt att arbeta upp ett förtroende med de som arbetar i skolan. Slöjddiplomet som Jönköping arbetar med är en bra strategi då det stärker slöjden som ämne i skolan och öppnar upp för kommunikation med slöjdlärarna. Men för att hemslöjden ska lyckas engagera unga behöver även en plats skapas för ungdomarna, där de kan besluta om sin egen verksamhet och känna att de kan påverka. Hur denna plats skulle se ut kan inte jag svara på i det här arbetet. Istället lämnar jag frågan vidare till Hemslöjden. Hur mycket är Hemslöjden redo att satsa på ungdomsfrågan? Vilka lösningar passar bäst för Hemslöjdens ändamål och är de vuxna i föreningen redo att bereda en plats åt ungdomarna?

4. SAMMANFATTNING

Bakgrunden till arbetet är mitt personliga engagemang i Hemslöjdsorganisationen och min vilja att stärka organisationens ungdomsverksamhet. Hemslöjden har sedan 2005 en aktiv barnverksamhet men mycket lite för ungdomar äldre än 14 år. Jag själv var aktiv i Hemslöjden som ungdom och är det fortfarande. Jag ser att många unga är intresserade av slöjd men att få unga blir medlemmar i föreningarna. Uppsatsen handlar om att undersöka vad föreningar med ungdomsmedelskap gör för att engagera dessa medlemmar. Målet är att hitta lyckade koncept för att dela med mig av tips och förslag så att fler föreningar kan arbeta med ungdomsverksamhet.

Frågeställningen är

Hur ser ungdomsverksamheten ut i Hemslöjdsrörelsen i dag?

Hur arbetar andra föreningar med ungdomar?

Hur kommer det sig att vissa föreningar lyckas engagera ungdomar?

Uppsatsen är tvärvetenskaplig och uppdelad i tre forskningsfält ungdomar, föreningar och Hemslöjden. Arbetet väljer att fokusera på ungdomar i åldern 13 - 25 som är regeringens klassificering av ungdomar och därför styr bidrags kvalifikationerna. För att kunna svara på frågeställningen valdes intervjuer som metod och intervjuerna delades upp i två huvudkategorier Hemslöjdsföreningar och Ungdomsföreningar. Jag intervjuade fyra Hemslöjdsföreningar två lokal- och två läns föreningar, deras ungdomsverksamhet var väldigt låg endast Östergötlands läns Hemslöjdsförening hade en aktiv ungdomsverksamhet. Men de andra föreningarna hade andra aspekter kring barn och unga som kan vara av intresse för föreningar. De tre ungdomsföreningarna som intervjuades är Fältbiologerna, Scouterna och Sverok. Dessa tre föreningar valdes för att de på olika sätt angränsar till hemslöjdens verksamhet eller värderingar och för att de skiljer sig åt organisatoriskt.

Fältbiologerna har både barn- och ungdomsverksamhet som främst drivs i de lokala klubbarna men de arrangerar även öppna aktioner när de anser att något behöver uppmärksammas. Fältbiologerna har även nationella nätverk t.ex. diskussionsnätverk om miljö eller intresse nätverk för specifika intresseområden. Föreningen ser ett glapp i

medlemskapet i åldern 13-17, detta är åldern strax efter att barnen växer ut ur deras barnverksamhet Minifältis och upp till den åldern där medlemskapet i den ordinarie verksamheten stärks.

Scouterna arbetar mer pedagogiskt än de andra föreningarna och har en tydlig ålderstrappa från att barnen är 8 år fram tills de blir 25 år. Trappan fungerar i praktiken som en tratt då många barn rekryteras men allt eftersom de växer upp, och framför allt i övergången från en grupp till en annan, slutar de i verksamheten. De som väljer att stanna i föreningen ända upp i ungdomsåren blir stärkta i sin verksamhet och har ett långt engagemang och rekryterar aktivt vänner till föreningen.

Sverok är Sveriges största ungdomsförbund de arbetar medlemsorienterat och hela förbundets syfte är att förenkla för ungdomar att utöva sin spelhobby. Detta gör de genom att erbjuda ekonomiska hjälpmedel för t.ex. lokalhyra. De arbetar även mycket med att förenkla för ungdomar att starta egna lokala föreningar och har därför över 1000 stora och små föreningar kopplade till förbundet. Sverok har ingen verksamhet riktad mot barn och har därför få medlemmar under 14 år.

Det alla föreningar med barn verksamhet har gemensamt är att det ser ett avhopp av barn när de växer upp och blir ungdomar, även om föreningen har ungdomsverksamhet. Detta verkar vara en kritisk punkt i barnens ålder som kan behöva studeras närmare.

I föreningarna med ungdomsverksamhet driver ungdomarna sina egna frågor och sin egen verksamhet, de arbetar bland annat för ungdomars delaktighet och att ungdomarna har makt över sina egna intressen. Dessa föreningar har även stöd från vuxna, antingen som varit ungdomar i föreningen men som vuxit upp och stannat kvar för att stötta verksamheten eller som utomstående som arbetar för att skapa möjligheter och platser för ungdomar att utöva sitt intresse och att engagera sig.

Att ungdomar har en egen arena där de kan styra och besluta själva, utan att vuxna tar över, är en av de viktigaste faktorerna för att engagera ungdomar. Andra lyckade koncept som kommit fram under arbetet är;

Förenkla skapandet av nya föreningar - Eftersom unga kan skapa sina egna föreningar blir deras eget engagemang större. Fler unga kan bli engagerade i föreningen även de som i dagsläget inte har tillgång till en förening.

Nationella nätverk - I små föreningar kan det vara svårt att hitta personer med exakt samma intressen som en själv och därför kan nationella nätverk koppla ihop personer med samma specifika intresse. Men också stora grupper där man kan diskutera stora frågor som rör hela landet eller hela världen. Att känna att det finns fler som tycker som en själv och att man kan vara en del i något större engagerar många.

Ålderstrappa - Att ha en ålderstrappa kan vara som en tratt men det gör också att de som stannar kvar är starkt engagerade.

Löpande verksamhet - Att ha löpande verksamhet, till skillnad från en ålderstrappa, kan minska risken för avhopp i brottet av verksamheter men det är viktigt att ha planer för att engagera alla åldrar så att ingen blir glömd och att ha mjuka övergångar för att minska kraftiga förändringar i verksamheten.

Fokus på unga mellan 17 - 23 år - För att få ett långsiktigt engagemang är åldern 17 - 23 extra viktig. Detta är åldern när ungdomar utvecklar sina värderingar som de sedan kommer att hålla kvar vid resten av livet.

Fokus på unga i 12 - 14 år - Detta verkar vara en tid då man söker nya vägar, har man varit aktiv i en barnverksamhet bryter man ofta här och letar efter något annat.

Ekonomiska hjälpmedel - Att kunna erbjuda ungdomar bidrag för resor och boende i anslutning till årsmöten och andra demokratiska möten. Även ekonomiska bidrag till lokal eller medlemsavgift kan vara sätt att stötta verksamheten.

Samarbete med skolan - Ta till vara på att barn och ungdomar är samlade på en plats. I skolan kan man nå både barn, ungdomar och lärare med olika budskap, evenemang och erbjudanden.

Ordlista

SHR - Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund

NFH - Nämnden för hemslöjdsfrågor

Konsulent / utvecklare - Tjänsteman som arbetar med hemslöjdsfrågor

MUCF - Myndigheten för Ungdoms och Civilsamhällets Frågor.

Ungdomsstyrelsen - Heter nu mera MUCH och bytte namn under våren 2014

Hemslöjd - Menas i detta arbete föreningen /organisationen - knuten till SHR

hemslöjd - Menas i detta arbete produkt, rörelsen, aktivitet

E-sport - Tävlingar inom div dataspel

Lajv - Levande rollspel, en blandning av teater och spel

Cosplay - Förkortning av Costume play, en form av fann art där man klär ut sig till en karaktär, oftast inom manga eller dataspel

Barn - Menas i detta arbete alla upp till 13 år

Ungdom - Menas i detta arbete alla mellan 14 och 25 år

Vuxna - Menas i detta arbete alla över 25 år

Käll- och litteraturförteckning

- Andersson, M., & et al. (1998). *Visa mig!* Stockholm.
- Björkdahl Ordell, S., & Kärrby, G. (2006). Slöjdcirkus att iscensätta ett estetiskt lärande.
- Boström, K., & Olsson, S. (2007). *Slöjdklubbens Handledarutbildning - Steg 1* (p. 55). Hemslöjdens förlag.
- Debevec, K., Schewe, C. D., Madden, T. J., & Diamond, W. D. (2013). Are today 's Millennials splintering into a new generational cohort? Maybe! *Journal of Consumer Behaviour*, 31, 20–31. doi:10.1002/cb
- Hart, R. A. (1992). *Children's participation - From tokenism to citizenship*.
- Hyltén-Cavallius, C. (2007). *Traditionens estetik : spelet mellan inhemsk och internationell hemslöjd*. Stockholm: Carlsson.
- Johansson, T. (2007). Ny ungdom? In *Unga med attityd* (pp. 39–57). Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Leopold, C. (2006). *Professionell ideell - Om att verka med ideell logik*. Stockholm: Sober Förlag.
- Lundahl, G. (1999). Vad är egentligen hemslöjd? Sekelskiftet som växtbädd. In *Den vackra nyttan: om hemslöjd i Sverige* (pp. 207–227). Södertälje: Gidlunds förlag.
- Marti, T. (2013). *Youth in Action project - European Union*.
- Nordenfors, M. (2010). *Delaktighet – på barns villkor ?* Göteborg.
- Palmsköld, A. (2012). *Begreppet hemslöjd*. Stockholm: Hemslöjdens förlag.
- Pérez Pérez, M., & Wentzel, H. (2005). *Att styra frivilliga – Går det?* Linköpings universitet.
- Rosander, G. (2003). Arbete. In N.-A. Bringéus (Ed.), *Arbete och redskap* (5th ed.). Bjärnum.
- SHR, & NFH. (2010). *Hemslöjdens varumärkesplattform*. (H. Björkman, Ed.).
- Stavenow-Hidemark, E. (1999). Lilli Zickerman skrev många uppsatser. In *Lilli Zickermans bästa* (pp. 10–22).
- Ungdomsstyrelsen. (2011). *NÄR • VAR • HUR om ungas kultur*. Stockholm.
- Ungdomsstyrelsen. (2013). *Unga Med Attityd*.

Muntliga källor

Informant 1. (2014). Agneta Carlson - Kansliansvarig SHR. Stockholm.

Informant 2. (2014). Kerstin Andersson Åhlin - Generalsekreterare SHR. Stockholm.

Informant 3. (2014). Heléne Wallin - Assistent NFH. Stockholm.

Internetkällor

www.mucof.se. (2014a). Bidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Retrieved May 14, 2014, from <http://www.mucof.se/bidrag-till-barn-och-ungdomsorganisationer>

www.mucof.se. (2014b). Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor. Retrieved May 12, 2014, from <http://www.mucof.se/civila-samhallet>

www.nfh.se. (2014). Om NFH - Nämnden för hemslöjdsfrågor. Retrieved May 19, 2014, from <http://nfh.se/omnfh.4.1b1cc8131331d1e167d80003585.html>

www.tillväxtverket.se. (2014). Unga företagare. Retrieved March 20, 2014, from <http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/faktaochstatistik/foretagensvillkorochverklighet/ungaforetagare.4.5a5c099513972cd7fea2f0bf.html>

www.unicef.se. (2014). Barnkonventionen. Retrieved March 10, 2014, from <http://unicef.se/barnkonventionen>

Bilaga 1 - Sammanställning av intervjuer med personer i Hemslöjdsföreningar

Dessa texter är mitt arbetsmaterial och inte ordagranna transkriberingar utan snarare en sammanställning av vad som sades under intervjun. Vissa av mina frågor och följdfrågor är bortplockade då samma svar ofta gavs vid olika frågor. Jag har även ändrat ordningen på svaren för att organisera verksamheten tydligare. Eventuella parenteser är efterkonstruerade av mig för att förtydliga vissa delar.

Falu hemslöjdsförening
Anders Stål - Ordförande
2014-04-03

Föreningen

I föreningen finns ca 300 medlemmar var av 29 är mellan 13-25 år just detta datum. Orsaken till att vi har många ungdomar beror nog på att alla som går med i slöjdklubben får medlemskap i föreningen och så kostar inte våra medlemskap något och därför hänger nog många fortfarande med även efter att de slutat slöjdklubben. Då får de också utskick och marknadsföring om vad vi gör och vad vi planerar. Vi har också Familjemedlemskap men de är få tonåringar där, det är mest slöjdklubbs barn och deras föräldrar om de också är intresserade av slöjd

Aktiviteter

Vi har också öppna verksamheter så som "vår slöjd" då kommer hela familjer. Men vi noterar ju inte ålder eller om de är medlemmar eller inte.

Vi har Slöjd för nyfikna varannan vecka där är det dropp in och ingen registrering. De blir lättare när man inte behöver binda upp sig men ändå kan prova på. Det gör att trösklarna sänks. Vi får ca 13 - 20 besökare varje gång. Det drivs i slöjdklubbs anda men det är för vem som helst. Ibland tar vuxna med sig barn eller barnbarn. Det kommer även slöjdlärare, det är kul att samverka mer, de kommer dit för inspiration och få prova slöjd fritt det är ju inte lika bundet som det är för dem i skolan. Lärarna har främst elever i mellan- och högstadiet tror jag.

Ungdomar

Ungdomar är en svår målgrupp, vi har ingen egentlig riktad verksamhet för dem. Alla får ju komma på träffar men det är nog inte så lockande för en tonåring att sitta med oss pensionärer.

Jag upplever det lite med de som växer ur slöjdklubben, 13-25 åringarna, att när de kommer de upp i högstadiet och gymnasiet och då blir det så mycket läxor och så mycket annat som är i fokus. Så det känns som om slöjden får stå lite grann åt sidan.

Hemslöjden i sig är nog dålig att profilera sig till ungdomar överlag. Här finns det stickcaféer och sånt men oftast vänder man sig till sin egen grupp och då blir det 60+. Lika rekryterar lika. Man är nog ovan och vet inte riktigt hur man ska ta emot nya, det gäller inte bara ungdomar utan även andra målgrupper. Mångfalden är man nog ovan med. När Slöjdcirkus kom och hade en tydlig målgrupp och hade ett bra koncept att arbeta mot den målgruppen. Kanske behöver man göra nåt sånt igen med en ny målgrupp. Kanske inte lika stort men ändå tänka kring den målgruppen.

Ungdomsgård

Sen har vi varit här i Arenan som är en ungdomsgård här i Falun. Där tänkte vi nå ungdomar och även invandrare, men det var svårt, vi satt där själva vi som var där och slöjdade. Det var några som kika in lite emellan åt men ingen som ville prova.

Var det ett för stort steg för dem att ta?

Ja eller jag vet inte. Miljön spelar ju väldigt stor roll. Att vi kommer in i en ungdomsgård och får låna en av salarna då blir det så sterilt och det blir inte riktigt vår aktivitet på nåt vis. Vi sitter ju där och jobbar men det blir ju inte... Det blir ju annat när man får dekorera upp och ordna en miljö som känns bekväm för slöjden.

Lokal

Miljön är nog viktig för en tonåring, att tänka på vart man håller till och vart man håller

hus, vad kompisarna gör och kanske hänger på fik... Man kan ju ta med slöjden dit, på caféet men då blir man det begränsat av det man kan inte skräpa ner på ett fik på samma sätt. Men man kanske får möta dem där de känner sig hemma, för att bara bjuda in så är det svårt för dem. Det är en främmande miljö nya människor som inte är i samma ålder. Plus all annat som konkurrerar som läxor och vänner.

Det är svårt att hitta bra lokal. Vi har ingen egen lokal därför behöver vi låna av t.ex. museet. Men då ser det ut som museets vanliga verksamhet, det blir sterilt och inte så hemslöjd. Har man fast lokal kan man smycka upp den och då blir den inte lika kallt, det kanske inte lockar ungdomar så mycket men det känns lite mer hemma.

Slöjdklubben

Vi har ju två slöjdklubbar i vår förening och den är upp till 14 år. Sen famlar vi lite för vi har lite svårt att fånga upp dem som når över 14. I våra vanliga slöjdträffar är det mest pensionärer och det är liksom ingen tilltalande miljö för tonåringar. Det är en svår grupp. Samtidigt har vi bedrivit slöjdklubben i flera år så det fylls ju på ungdomar som har slöjdbakgrund i den åldern. Men vi är jättedåliga på just 13 till 25

Men vi har en tjej som varit med länge i slöjdklubben och som nu gått handledarutbildning. Så hon har vuxit ur slöjdklubben, vilat en period, sen har hon varit med som hjälpledare och nu har hon gått handledarutbildningen och är nu slöjdklubbshandledare.

De som blir verkligen gillar det håller sig ju kvar. Men när de blir äldre blir det mer som hjälpledare/handledare. Så där vill vi jätte gärna ha mera input om hur andra har gjort och hur kan man tänka med dem som växer ur slöjdklubben.

Hur mycket arbetar ni med slöjdklubben?

Vi har slöjdklubben en gång i månaden, tanken är ju att man ska ha det veckovis men vi upplever att det blir så kort om tid, man hinner bara plocka fram och så ska man sätta i gång och sen är det ju andra moment i slöjdklubben också, det är berättande och lite annat och sen är det dags att plocka ihop. Så vi upplever det är bättre att ha det på en lördag och komma igång på riktigt. Så vi kör en gång i månaden det funkar för oss.

Hur många barn kommer?

I Falun hade vi 16 förra våren och så var den vilande nu i höstas. Men så har det dragit i gång en i Bjursås och dom är 12 tror jag. Och nu kommer vi att dra igång i Falun nu i höst. Men en slöjdklubb ska ju inte vara så stor, upptill 12 barn tycker nog jag är maxgränsen. Sen blir det lite för stort för att ha grepp om.

Hur rekryterar ni ungdomar eller slöjdklubbs medlemmar?

Ja det är via annonser och mun till mun... men det rör sig mest om slöjdklubben.

Vad är det för annonser?

Det är Vuxenskolan, deras hemsida, vår hemsida. Nån gång har vi haft tidningsannons, men dom kostar så himla mycket.

Men det går i vågor. Ibland har det varit jätte trögt att få tag på barn och ibland har det varit en lång kölista. Det varierar mycket overtid.

Jönköpings läns hemslöjdsförbund

Kerstin Ydreborg - Utvecklare i hemslöjd

2014-04-07

Utvecklare

Jag jobbade tidigare som hemslöjdskonsulent för barn och ungdomsfrågor men nu jobbar jag och mina kollegor som Utvecklare i hemslöjd utan någon specificerad inriktning. Vi jobbar nära hemslöjdsföreningen och samarbetar med dem, vi drar åt samma håll så att säga.

Barn och ungdomsverksamhet

Till och med 2012 samarbetade vi med sydlänen och arrangerade baldersmöte. (Pågått i 16 el 17 år. Ålderskategorin var 15 och uppåt ca 20 - 30 deltagare.)

Eco craft

Under utställningen eco craft drog vi i gång hel del workshops, efter utställningen hade vi en grupp med ungdomar och då flyttade vi mötena "hit"(kanske syftades på slöjdhuset). Då fick ungdomarna hålla i verksamheten själv och skaffa eget material, blev kanske inte så slöjdigt (Material och tekniker Kerstin inte var insatt i och därför inte kunde vägleda i). Så småningom rann det ut i sanden, ungdomar är flyktiga, några flyttade och gruppen löstes upp men det var en liten grupp på ca 7 personer.

Unga efter slöjdklubben

Vi har haft slöjdklubben ganska länge. De finns de som vuxit upp till 13-16 men när de flesta börjar i klass 7 så hoppar de flesta av slöjdklubben. De får bli tidsbrist och då väljer de bort den extra slöjden och de är svårt att få tillbaka dem senare. Det är en svår målgrupp. Men vi har fått fler ungdomar i föreningen om man jämför för 10 år sedan och det är tack vare slöjdklubben.

Jag försöker hålla kontakten med engagerade unga slöjdare. Några går på Sätergläntan, någon har flyttat till en skola i annan stad men kommer tillbaka på helgerna, någon har ett jobb men hjälper gärna till vid speciella evenemang.

Slöjd Diplomet

Sedan 2005 ger vi, i samarbete med hemslöjdsföreningen, ut ett diplom till unga slöjdare. Vi erbjuder alla länets skolor att dela ut två slöjddiplom, en per lärare. Det rör sig om 100-tals ca 250 inbjudningar. Förut var det uppdelat i hård och mjuk men nu har vi tagit bort det så det är bara slöjd.

Slöjdlärarna väljer ut de som ska få diplomerna och hemslöjden skickar ut ett fint diplom, tidningen *händer* och medlemskap i föreningen i ett år, samt annan information som finns till hands, hemslöjdens länkar (ett bokmärke hemslöjdskonsulenterna tryckt upp tillsammans), tidigare skickade vi även ut info om baldermöte och unga slöjdare. Vissa ungdomar går ur föreningen efter ett år men vissa stannar kvar.

Skolorna väljer själv vem som ska få diplomerna, den som är bäst, den som utvecklats mest under året eller hur de nu vill avgöra. Diplomen delas oftast ut högtidligt vid avslutningen. Det blir dubbel effekt av diplomerna. Dels att kunskapen om föreningen sprids till barnen och ungdomarna men också den kontakt vi får med slöjdlärarna, det är viktigt att de vet att vi finns.

Nu för tiden kan det till och med ringa slöjdlärare och fråga när diplomerna kommer. Vi delar ut ca 40 - 60 diplom varje år. De första åren var det kanske 19 - 20 st så det har vuxit ganska fort. Nu i våras hade vi en praktikant från Sätergläntan från en som fick diplom 2006, hon gick sedan textil på gymnasiet och sedan även på Sätergläntan och nu praktik hos oss. Det går som i en cirkel.

Slöjdklubben

Det finns två klubbar i Jönköping som varit aktiva i många år och vi försöker få ut det i hela länet. Men det är svårt, vi har 13 kommuner och det är svårt att behålla handledare och samarbeten så som studieförbund, lokaler på så många ställen. Nu gör vi ett försök med föreningen och studieförbunden för att utbilda handledare, Denna gång har vi själva valt vilka som ska utbildas, de väljs efter engagemang och vart de bor, så vi planerar lite strategiskt. Så förhoppningsvis får vi bättre kontinuitet. Vi tittar också på att revidera handledarutbildning och de regler som finns runt omkring för att kunna specialisera utbildningen lite mer.

I Jönköping har vi slöjdklubben varje torsdag med en grupp varannan torsdag. Det gör att man kan jobba lite med gruppdynamiken. tex om det är många äldre i en grupp och bara en i en annan kanske man frågar om de vill byta till den gruppen för att de ska vara lite på samma nivå. Men sånt måste man avgöra från termin till termin.

Vi har 3 handledare, en i varje grupp och en som är ambulerande t.ex. när det ska täljas och så vidare. De två fasta handledarna är anställda av ABF och får lön via deltagaravgiften. Men den ambulerande betalar vi men är inte med varje gång. Det är ett koncept som funkar bra med barnen.

Ser du nåt glapp i medlemskapet?

När barnen växer ut ur slöjdklubben byter de oftast till en annan aktivitet eller så börjar de i skolan så att något annat krockar med klubben. Det är mycket sällan de slutar för att det är tråkigt, de flesta stannar kvar termin efter termin.

Hur aktiva är ungdomarna själva i skapande av evenemang i föreningen?

Vi har inte någon verksamhet där ungdomar driver verksamhet som workshops eller så. Men en kollega arbetar just nu med en strategi för att engagera ungdomar i kulturutvecklingen men det är inte enbart för hemslöjden.

Familjeslöjd

Vi planerar nu också att prova på familjeslöjd. Där är barnen i fokus men där den vuxna kan vara delaktig i barnens intresse och så kanske det blir lättare att fortsätta hemma och det blir lättare för handledarna. Och om man når barnen når man också deras föräldrar. Slöjdklubben är ett bra koncept men det gäller att få till det på ett bra sätt. Det gäller att hitta handledare, bra studieförbund och lokal och allt.

Lokal

Vi har en fast lokal i hemslöjdens hus i Jönköping och här går slöjdklubben bra, vi har lokalkännedom, möjlighet till marknadsföring lokalt. När vi försöker få till slöjdklubben på andra ställen i länet blir det lite svårare.

På loven brukar vi dock ha lite slöjddaktiviteter ute i länet men det blir ingen kontinuitet i det och då är inte lokalen lika viktig.

Öppna evenemang

Vi är ute ca 2-3 gånger om året på stora evenemang t.ex. anordnar länet "stora lekdagen". Dit kan det komma upp till 150 barn per dag. Dit tar vi våra bästa handledare och ha verkstad där. Handledarna använder Sly, garn och trasor och gör fina, roliga och användbara grejer. Vi har väldigt bra handledare.

Vi kan till och med "hyra" ut handledarna. Folk har börjat efterfråga slöjddaktiviteter och då kan vi hänvisa till handledarna, det är ju så de får betalt. Vi har ju inga egna pengar till det så då får vi hitta samarbetspartners och vi kan tillhandahålla handledare.

Bräcke Kommuns Hemslöjdsförening

Ove Hedenström - Ordförande

2014-04-07

Slöjdklubben

Vi började med slöjdklubben 2005 på hösten när slöjdcirkus turnerade. Vi starta upp den första i Bräcke kommun. I en fin lokal i en lada på hembygdsgården. Då körde vi klubben varje måndag och fick hur många ungar som helst som ville vara med.

Så vi dela upp gruppen på två och tog dem varannan måndag. Ett tag var vi uppe i 35 ungar och så höll vi på i ca 4 år. Men det blev stort åldersspann och kunskaps glapp mellan barnen. Det fans de som nyss börjat och aldrig hållit i en kniv till de som vuxit upp med slöjdklubben och blivit både äldre och bättre på slöjd. Därför valde vi att göra om slöjdklubben och började bjuda in föräldrar till slöjdklubben. Det var nåt vi gjort tidigare men utan att ha barnen där så att föräldrarna fick prova på samma saker som barna gjorde. De reageras på exakt samma sak som barnen.

Familjeslöjd

Så för ca 5 år sen valde vi ändra på klubben och börja med familjeslöjd i stället. Då hade vi som regel att alla nya barn behövde någon vuxen med sig, förälder, en mormor eller granne vad som helst. Det gick bra och därför har vi fortsatt.

Nu är vi nog ett gäng på 16-17 stycken och i fjol började vi att ha träffen endast varannan måndag, så vi ska orka med och nu funkar det riktigt bra. Nu har vi tid att planera lite mer och vi kan ha teman och planera innehållet en månad i förväg. Då kan det komma personer när de vet att vi ska ha en kurs om det är nåt de är extra intresserade av.

Vi har ingen föränmälan det kommer någon och öppnar och ser till att allt finns. Sen får folk droppa in allt efter som. Vi har flexitid mellan 17.30 och 18.30 så håller vi på till 20.30. men vissa stannar längre. Vi har fortfarande fika stund, precis som i slöjdklubben, men då tar man med sig eget fika och när föräldrarna är med så gå ju det jätte bra. Med familjeslöjd finns ju möjligheten att växa med slöjden, man blir inte utkastad efter en viss ålder och så kan man till sist komma tillbaka med sina egna barn och likadant i styrelsen, där är det svårt med föryngring

Jag är ju ordförande i Jämtland Härjedalen också och har koll på de andra föreningarna också och vi ska satsa mer på det här med familjeslöjd. Jag tror att det är rätt väg att gå. Eftersom att det nu finns flera föräldrar där blir det inte lika stor press på handledarna heller, man kan vara ledig en måndag, bara man säger till i tid och ser till att det är upplåst och värmen är på så kan en förälder ta över.

Vi har även tre pensionärer som inte tar med sig några barn det är ju bra, det är alltid någon som kan nåt och så kan man lära av varandra.

Slöjdklubben var ett bra tänk men det blir förstora spann, då blir det besvärligt med de som varit med hela tiden så måste man också börja om med de nya 6 åringarna. Då blir de äldre lite åsidosatta, de kan ju hjälpa till och så men de vill ju också skapa själva, det är därför man är med.

Hur är det när de växer upp?

Ja några av dem fortsätter att vara med, de tjejer som var med från början är ju runt 20 nu och börjar bilda familj som de så småningom kan ta med till familjeslöjden. Eftersom vi har familjeslöjd spelar det ingen roll vilken ålder du har.

Just nu har vi 3-4 stycken som varit med från slöjdkubben som är rund 15 -16 år. De tar inte med sig föräldrar, bara barnen tar med sig föräldrar så får de bättre och äldre ungdomarna mer möjlighet att utvecklas själva.

Men det är svårare att hålla kvar ungdomarna när de växer up framför allt killarna, då vill de hålla på med epa-traktorer och sånt. Men när vi har evenemang på bygdegården så brukar de komma och slöjda lite. Men det blir en period där man tappar dom. Men det går i vågor också ett tag var vi runt 30 pers i lokalen och då sprids ju kunskapen mellan folk.

Ekonomi

Förut hade vi en egen avgift för slöjdklubben och egen för medlemskap men nu får man komma bara man är medlem i föreningen och på så vis har vi ökat medlemskapet med det dubbla, eftersom både barn och vuxna är med.

Material får vi ofta donerat av äldre medlemmar i föreningen och så får vi bidrag från vuxenskolan och från lott försäljning.

Lokal

Lokalen är det viktigaste som finns, det är det som många slöjdklubbar har fallit på det, då ska de packa upp och packa ner det tar för mycket tid. Här har vi allt vi behöver, allt överskådligt och garner färgsorterat. det blir ju inspiration samtidigt. Efter varje kväll soppar vi bara av golvet i en liten hörna så har vi stor städning en gång i månaden. Det funkar bra på landsbygden, det kommer till och med folk från städerna hit. Vi har nära till naturen och kan plocka material här bredvid. och då sliter vi inte ut varandra, allt är ju ideellt.

Marknadsföring

Vi behöver inte jobba nåt med rekrytering det går via mun till mun, någon tar med sig en kompis och så. De yngre gör ju allt via datorer och vi lägger ju ut alla aktiviteter på hemsidan.

Vi vill inte riktigt ha nå mer marknadsföring heller, just nu är vi runt 18 personer vuxna och barn åt gången och det är alldeles lagom, då hinner man med.

Medlemmar

28 medlemmar mellan 5 och 16 år och

4 medlemmar mellan 16 och 25 år

Vi har även många familjemedlemskap, då blir det billigare för alla

43 familjemedlemskap - men det är flest vuxna och barn, inte så många ungdomar.

Andra verksamheter

Vi har ett bra samarbete med Jamtli, på sommaren brukar vi ha aktiviteter där, så får folk prova på och då plockar man några intresse anmälningar till familjesløjden. Vi har olika slöjdare, täljning, broderi och tovning mm och folk får prova på.

Vi har också mycket bra samarbete med skolorna. Jag var ute på en skola och hade slöjd i tre dagar tillsammans med några andra hantverkare. Jag gjorde luffar slöjd, det är enkelt att ta med och att förbereda. En av de andra hantverkarna är en keramiker och då blir det mycket mer jobb då keramiken ska brännas och köras fram och tillbaka.

Ibland kommer det önskemål från unga t.ex. var det några som ville lära sig göra de där luffarslöjdsfåglarna jag gör och då fick vi ha fem träffar för att lära sig det. Då sprids kunskapen också, nån kanske frågar vem har gjort den där, då vill de också göra en.

Det är viktigt att man syns och hörs

Östergötlands Hemslöjdsförbund

Nina Bäckman - Hemslöjdskonsulent, barn och ungdom

2014-04-25

Ungdomsslöjd

Vi har slöjd kvällar för ungdomar mellan 14 och 25 en gång i vecka på tre platser Linköping, Motala och Norrköping. Jag (Nina) är med och hjälper till med att organisera kvällarna. Jag är på varje ställe ca en gång i månaden ungefär och bidrar med en slöjdaktivitet.

De äldre ungdomarna tar ansvar för kvällarna och är "värdar" för verksamheten, de har nycklarna och fixar fika och sköter lokalen. Oftast drar jag (N) eller någon annan igång en teknik för en kväll och sen så jobbar ungdomarna på ganska självständigt en stund och så blir det en ny kurs lite beroende på hur mycket hjälp de behöver och hur svår tekniken är.

Sam. slöjd

För att öka delaktigheten är nu "vuxen sløjden" och ungdomssløjden på samma kväll men i olika rum i Linköping. Det gör att ungdomarna alltid kan be någon vuxen om hjälp i en viss teknik och de vuxna medlemmarna är generösa med sina kunskaper. ibland har vi bett någon av dem att hålla en kurs för ungdomarna. Det finns så mycket kunskap i föreningen och på detta sätt kan man få en mentor i en viss teknik som man kanske är extra intresserad av. Det skapar kontakter och ökar delaktigheten.

I Motala finns lite färre medlemmar så då går de unga och de vuxna ihop och gör samma saker. De vuxna och de äldre ungdomarna tar större ansvar för aktiviteten medan de yngre ungdomarna kan flyta runt lite mer. Det fungerar bra på det sättet. Men det står och faller med att det finns någon som vill ta på sig det extra ansvaret (öppna, låsa, fixa och dona). Därför är det viktigt att man uppmuntrar de som tar på sig sådant och ser dem. Man kan också tacka med en gratiskurs eller nåt sånt emellanåt.

Slöjdklubben vs ung slöjd.

Övergången mellan slöjdklubben och ung slöjd är lite känslig. Eftersom uppläggen skiljer sig väldigt mycket blir det svårt för vissa. t.ex. I slöjdklubben finns alltid en handledare och det är bestämt vad som ska göras men i ung slöjd är allt fritt man får göra precis vad man vill och det är ingen som talar om vad man ska göra. Vissa trivs jättebra med det men vissa klarar inte av den friheten.

Där skulle man behöva lägga mer fokus och det finns ingen riktig frivilig som vill ta det ansvaret. De kan behöva någon som sitter med de yngre hela tiden.

Antal medlemmar just nu

29 medlemmar 13-25

79 slöjdklubbsbarn

6 slöjdklubbar i gång.

Åldersgrupper

Vi har en åldersgräns för ungslöjd men vi kastar inte ut folk som går över, men oftast löser det sig själv genom att de tar mer ansvar och blir handledare eller att de självmant går över till vuxenslöjdarna. Men när ungdomarna kommer upp i gymnasiet (16 - 18 år) så händer det mycket, vissa flyttar och försvinner på det viset.

Vi försöker ha en kontinuitet mellan åldrarna men den svaga punkten just nu är mellan slöjdklubben och ung slöjd. Det är kanske 2-3 som går från slöjdklubben till ung slöjd varje år. Men det beror ju på hur gruppen ser ut så klart, vissa år har vi jättemånga i den åldern och ibland inga alls.

I år kommer det nog att bli ca 5 unga som kommer att gå över till ungdomsslöjd och då ställer det lite högre krav på de som är handledare. Jag (Nina) försöker stötta och ge lite vägledning och utbildar dem i slöjdklubbs tänket. Men det blir så stor ålderskillnad, ungdomarna i gruppen är ju nu i Gymnasieåldern, så snart kommer det att bli ett skifte och då får man se hur många som stannar kvar när de går ut ur gymnasiet. Sen kommer de där fem 14 åringarna som slutar slöjdklubben, då får man vara beredd att parera lite och göra handledarna beredda på situationen. Då kan ju jag (Nina) lägga lite extra kraft där och då är det ju tur att jag finns, jag tror det hade varit mycket svårare om allt hade hängt på föreningen och frivilligt arbete.

Däremot är det inte så många som går från slöjdklubben till ung slöjd det är mest nytt folk som hittar hit på annat sätt. De som kommer från slöjdklubben fortsätter oftast inte så länge. De flesta nya hittar hit med kompisar eller så har en slöjdlärare som tipsat om verksamheten, slöjdlärarna är viktiga.

Rekrytering

Vi arbetar inte så aktivt med det. Oftast sprids det mellan kompisar. Ungdomsgrupperna har sina egna Facebook-grupper där de diskuterar saker och kan bjuda in sina vänner. Vi har också en Facebook också men är mer officiell och kretsar kring gården.

Hur aktiva är ungdomarna själva i skapande av evenemang i föreningen?

Gruppen och jag samlas varje termin och pratar igenom vad de gillar och vad de är intresserade av. Sen är det mitt jobb att para ihop intresset med rätt slöjdare och personer. Men då är det igen lång framförhållning. Men det bygger på deras intressen så på det viset är det väldigt demokratiskt.

Men ungdomarna frågar inte efter det som dom inte känner till och då kan man rekommendera eller föreslå, framför allt i början av terminen så att dom kommer igång. Innehållet under terminerna är lite varierat beroende på vilken grupp man har. Är det många lajvare eller är det slöjdklubbsungdomar så får man anpassa sig därefter. Förutom där i början så sköter gruppen sig själv ganska mycket, de sköter lokalen och fixar fika och så där.

Vad tror du är orsaken till att ni lyckats engagera ungdomarna?

I vårt fall är det ett långsiktigt arbete vi har haft den här målgruppen prioriterad i snart 20 år, det hade varit konstigt om inte det hade syntts.

Eftersom jag som konsulent arbetar inriktat på barn och unga och har kontakt med skolor, jag jobbar också med skapande skola och då kan jag berätta om det här vi gör. Vi har även många skolklasser på studiebesök där vi visar vad man kan göra här, men förhållandevis få

skolungdomar som kommer hit efteråt, varför vet jag inte. Det är inte så etablerat som idrott och musik.

Lokal

Lokalen är jätte viktig. För oss är det en identitet, någonstans att gå till. Där finns allt man behöver material, verktyg och utrymme så när man kommer på att man har något man vill göra så vet man att man kan komma hit och göra det.

Man kan ju ha slöjdcaféer och workshops på andra ställen som bibliotek eller ungdomsgården. Men det blir inte samma sak. Man får inte den här "Vi" känslan och grupp känslan som man får i den här guppen som träffas varje vecka på samma ställe. Jag tror att det är viktigt.

Men det är skillnad på lokalerna. Här i Linköping har vi hemslöjdstugan med allt man behöver. Sen har vi slöjdstugan i Norrköping, den är mysig och inspirerande och det finns folk där som kan. I Motala har vi nåt liknande en liten tvårums lägenhet i ett gammalt hus, där har vi ett rum för träslöjd och ett för textil och ett litet kök, Det är också mysigt. Ska man ha en lägenhet som lokal behöver man ju så klart ha ganska toleranta grannar. Vi träffas ju inte varje dag i den och i huset finns bara en till granne och det är en konstnär som bor där. Det är alltså ett hus med två lägenheter.

Just det här hyr vi av en hantverkare som hyr ut lägenheten och som är granne med verkstan. Det gör ju att vi får ett bra sammanhang, det är flera hantverkare som arbetar eller bor i området. Det är en tillgång, både lokalen och sammanhanget.

Vilka tips har du till en annan förening som vill öka sitt ungdomsmedlemskap?

Det är viktigt att se till att det finns ett eget utrymme för ungdomar både tidsmässigt och en fysisk plats. Det är också viktigt att de finns en person som tar ansvar och tar hand om ungdomarna, Man måste skapa förutsättningar. Man behöver en lokal och någon som engagerar sig och som kan hjälpa till och vara ett nätverk så man kan skapa kontakter mellan de som vill och de som kan. Det är en förutsättning.

Svårast är marknadsföring tycker jag, det är så många man måste konkurrera med. Vi pratade om det i veckan, Hur ska man få ungdomar att gå till den här lokalen? för om har de vart här en gång så är det nog lätt att komma tillbaka. Men första gången är nog det svåraste, efter skolan och man sitter vid datorn och träffar kompisar. Man konkurrerar ju med datorn också alla youtube filmerna, Ska man se det så, så är nog inte slöjden i fara det förstärker nog ändå. Men hur får man ungdomarna att förstå att ta steget hit för här händer det i verkligheten, med en riktig människa som visar på riktigt och det måste ju vara snäppet bättre?! Och det skulle man ju vilja tala om. Men det är svårt.

Medlemskapet

Det är gratis för alla medlemmar att gå på ungslöjd men man betalar för sitt material oftast är det billigt material som rått trä, trasor och sånt som doneras. Här nyligen gjorde vi trummor och då gick trumskinnen på en slant men oftast är det ganska billigt.

Men det bygger ju på engagemang, de handledare som ställer upp är oftast de från föreningen som ställer upp gratis. Annars skulle det bli mer som en kurs, det kan man ju också göra men då är det ju också svårare att nå målgruppen.

Det är ju mycket som görs för barn i hemslöjden idag i och med slöjdklubben men ungdomarna är det sämre ställt med. Man vill ju att ungdomarna ska tala själva för de kan ju, men de skulle på sätt och vis behövas någon som soppa banan åt dem så att säga.

Ser du något glapp i medlemskapet någonstans?

Ja i högstadiet, de kommer ofta tillbaka i mitten av gymnasiet. De som kommer upp ifrån slöjdklubben hoppar ofta av så där mellan 15-17 år är det ett glapp.

Bilaga 2 - Sammanställning av intervjuer med personer i ungdomsföreningar

Dessa texter är mitt arbetsmaterial och inte ordagranna transkriberingar utan snarare en sammanställning av vad som sades under intervjun. Vissa av mina frågor och följdfrågor är bortplockade då samma svar ofta gavs vid olika frågor. Jag har även ändrat ordningen på svaren för att organisera verksamheten tydligare. Eventuella parenteser är efterkonstruerade av mig för att förtydliga vissa delar.

Fältbiologerna

Catarina Antikainen Ledamot i riksorganisationen och aktiv i Göteborgsklubben 2014 04 24

Föreningen

Fältbiologerna är en gammal ungdomsförening som grundades 1947 och är en lekfull förening som känns som om den är i startgroparna, för två till tre år sen hade de en stor dip i föreningsaktiviteterna och problem med medlemsregistret. Men på grund av det har de tagit tag i föreningen och har på två år ökat medlemskapen med två tredjedelar.

Föreningen har en Riksförening, två distrikt (Skåne och Stockholm) och flera lokala klubbar.

Det finns även olika nätverk för personer med speciella intressen så som, jordbruksnätverk och klimatnätverk. Det är frivilligt hur mycket man väljer att engagera sig men det är viktigt att demokrati står i fokus och att alla får uttrycka sig. I deras mål ingår även att utbilda ungdomar i Föreningskunskap.

Ekonomi

Medlemsavgiften är 50 kr för ett år.

Föreningen får också statsbidrag - ungdomsstyrelsen och får bidrag från naturskyddsföreningen.

Till speciella projekt söks projektmedel. Vissa landsting bidrar till fältbiologernas arbete på lokalt plan. Det får även då och då Donationer från privatpersoner och så tjänar de lite på deras tidningsprenumerationer.

Hur organiseras aktiviteterna i föreningen?

Den mesta verksamheten bedrivs lokalt av medlemmarna för medlemmarna t.ex. kurser i saker eller aktioner för att uppmärksamma vissa frågor. Vi har inte så mycket öppna aktiviteter för allmänheten men alla är ju självklart välkomna.

Dock planerar vi att ha någon form av aktivitet på megaloppisen som de kommer att ha i Majorna. Kanske en rundvandring eller nåt sånt.

Medlemmarna

I dag har vi omkring 3000 medlemmar.

Demografiskt är den till störst del: Vit medelklass, ofta infödda i miljöfrågor, engagerade i föreningsliv och miljöfrågor och vill utvecklas.

Vi har även Minifältisar 6 - 13 år sen blir det ett glapp efter det och så börjar folk igen när de är omkring 17 år. Antingen hittar de tillbaka eller så är det nya som hittar hit det är lite blandat.

Vad tror du orsaken till glappet är?

Vet inte det kan bero på synlighet, att vi inte syns för den målgruppen. eller att det är svårare att ta initiativ i den åldern, det kan vara svårt att komma till en ny grupp överhuvudtaget och om större delar av den gruppen är universitetsstudenter kanske det är lite avskräckande för en 14 åring att hoppa in i samtalet. Kanske borde vi bli bättre på att anordna saker specifikt för dem. Det är såna frågor vi tar upp i makt och norm gruppen

Varför vill era medlemmar vara med i fältbiologerna?

Man vill ha en samlingsplats för folk med samma intresse, föra diskussioner och planer för att göra världen bättre. Man vill lära sig nytt, få mer kunskap om miljö, föreningsliv och natur.

Man kan se ett visst intresse delning i föreningen de finns de som är främst intresserad av natur och biologi och de finns de som är främst intresserade av Miljöfrågor

Minifältis

Föreningen driver också små träffar för barn 6 - 13 år kallat Minifältis. Evenemangen drivs av de äldre medlemmarna. Mötena är väldigt lekfulla och utforskande med ett mål om att lära barn om naturen och miljön. Man har aktiviteter så som att plocka svamp, tröjtryck, tema träffar, fågelskådning, lekar kring natur och miljö.

Hur hittar ni nya medlemmar?

Det är främst kompisvärvningar eller folk som är med i Naturskyddsföreningen blir erbjuden ett dubbelmedlemskap till priset av ett.

I distrikten finns en deltidsanställd "informatör" vars uppgift är att kontakta skolor och föreläsa om miljö och fältbiologernas arbete. Vi diskuterar nu om det ska utökas så att vi har "riks informatörer" som kan föreläsa i hela landet då det endast finns två distrikt som dessutom har ett starkt medlemsantal.

Men ofta ser man ett uppsving i medlemskapen när vi gör olika kampanjer. T.ex. för några år sedan ville ett företag bryta kalk i Ojnareskogen på Gotland. Skogen är ett Världsunik område med växter som inte finns någonstans annars. Där bedrev vi en kampanj där vi demonstrera och protesterade. När man gör såna saker får det uppmärksamhet både för frågan men då också för föreningen. Många blev engagerade i frågan inte bara fältbiologer och då blir det ringar på vattnet.

Nu under valåret kommer vi att ha en Kampanj för att lyfta miljöfrågorna i politiken.

Vi har några samarbeten med naturskyddsföreningen som är i startgroparna nu. De ska bland annat göra en ungdomsutredning för att undersöka ungdomars syn på miljön och se hur de kan engagera fler ungdomar i miljöfrågor. De har även ett projekt på gång som heter Schyst sommar och vinter som är ett projekt för att nå nya målgrupper och engagera folk som inte är lika medvetna om den svenska naturen.

Vi planerar även att under Riksföreningens årsmöte skapa en diskussionsgrupp om värvning och engagemang. Vi har flera olika grupper som arbetar med olika frågor i föreningen. Oftast föreslås ett ämne som behöver tittas på och då kan vi besluta att starta en grupp. Då blir det valberedningens uppgift att hitta personer som skulle passa i gruppen. Catarina är tex med i en "Makt och Norm grupp" som arbetar med att hitta sätt att synliggöra normer som kan vara ett problem samt att arbeta för jämställdhet. De jobbar nu med att ta fram information och verktyg för klubbarna att bli mer informerade och att tänka på vilka normer som finns i föreningen och samhället.

Vi har också Förlagsgruppen som diskuterar om förlaget ska bli vinstdrivande och vad det skulle innebära.

Nu har vi också twitter och Instagram

En annan fråga man kan ta upp är de inaktiva medlemmarna, Vi har väldigt många som inte är aktiva i föreningen kanske bara 100 som är aktiva hela tiden, Är det bra eller dåligt det vet inte jag.

Varför tror du att de är inaktiva?

Jag tror att några av dem vill stödja föreningen andra vill nog vara aktiva men väntar på rätt tillfälle, de kanske inte har tid eller att de väntar på rätt tillfälle. Vissa tror att de måste veta så mycket innan de kan komma på träffar och vi försöker vara tydliga med att så inte är fallet, men så finns också de som vill vara med men som inte har tid.

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund

Ellen Holm utvecklingskonsulent och ideell ledare.

2014 04 25

Organisationen

Scouting finns i hela världen och grundades i England 1907.

I Sverige finns flera olika scouting förbund men jag är aktiv i Nykterhetsrörelsens scoutförbund och vi har omkring 6000 medlemmar.

Scouterna arbetar efter scoutmetoden som handlar om friluftsliv, Learning by doing, lyssnande, ledande ledarskap, både som ledare och hur man arbetar mot ungdomar. organisatoriskt har vi

Förbundsstyrelsen som har årsmöten vartannat år, sedan har vi distrikt och i dem finns det kårer.

I dessa kårer finns det olika grupper indelade efter ålder.

8-10 år spårarscout.

10-12 år upptäckarscout

12-15 år äventyrarscout

Alla har ledare i de första grupperna

15-19 år utmanarscout, Här arbetar man mer självständigt men har ofta en vuxen mentor i närheten som kan stötta.

19-25 år roverscout, Här har man ofta ett personligt mål och ett större ansvar. Man kan jobba med friluftsliv eller socialt engagemang

Barn och unga.

Skillnaden är framför allt ansvar.

Eftersom vi arbetar i patrullsystemet redan från att de är 8 år så är det väl inarbetat, vi jobbar i små grupper och de kan få uppgifter och då välja en patrulledare ur gruppen. När de är små får de prova på det lite grann men ju äldre de blir desto mer ansvar kan de ta.

Vi arbetar ju med Stödjande lyssnande pedagogik och undviker att försöka styra för mycket. Det är viktigt att låta patrullen och patrulledaren få sin egen plats.

Utmanarscout, har mycket aktiviteter utanför de lokala och jobbar mycket i projekt. Man hittar på något som man vill göra och genomför det man kan t.ex. hitta på en vinter hajk och jobbar med det eller att de bygge en flotte eller planerar en resa till Köpenhamn. Det finns också mycket "Fika scouting" där man träffas och diskuterar och umgås.

Jag själv är Rover scout och har ett roverlag som håller kurser för yngre i ledarskap. Det kanske inte är det första man väljer att göra som rover, man tänker nog mer på vad man vill göra själv.

Det finns också lite sociala projekt. Ett nationellt samarbete där man får välj en inriktning som man vill arbeta med social, natur, kultur och genomför tillsammans med jämnåriga. exempel. Just nu håller några på med att planera en fjällvandring för yngre. Några håller på att bygga en kajak. Några startar upp en scoutgrupp i en förort, där scouting kanske inte är lika vanligt. Men vissa väljer också att bli ledare för en patrull på hemmaplan. Men generellt jobbar roverscouterna mer nationellt.

Det finns flera som träffas via olika grupper på sociala medier som samlas kring en fråga de tycker är intressanta och de kan vara från hela landet.

Hur aktiva i skapandet av evenemanget är ungdomarna?

De två äldre åldersgrupperna är man mycket delaktig i det man gör och beslutar själv vad man är intresserad av. Ju äldre man blir ju mer beslut tar man och som scout blir man ju tränad i att ta beslut och samarbeta från att man är 8 år. Och sen när man blir 18 så har man mycket mandat för att göra verksamhet för sig själv och andra.

Barnen växer

Man flyttar upp när man blir äldre från avdelning till avdelning, Vi försöker ha en naturlig övergång nån gång under året inför sommaren och efter sommaren flyttar man upp, vi försöker göra övergången smidig så man håller ihop med sina kompisar och så. Sen följer vi skolåret så efter sommaren börjar man en ny grupp.

Ledarna är knutna till en viss ålderskategori. Jag är tex Äventyrar scoutledare så när barnen växer upp så får man en ny ledare också.

Det kan hända dock att folk hoppar av efter att de börjat i en ny grupp, de kan vara att ledarskap stilen inte funkar eller att det blir för självständigt eller att träffarna är på en ny dag som krockar med någon annan aktivitet. Men det är ju också vanligt i tonårsåldern att så mycket annat pockar på uppmärksamheten.

Kan du se något åldersglapp bland medlemmarna?

När jag var scout så var det ett glapp när man började i gymnasiet men jag tycker att nu börjar glappet lite tidigare, redan i högstadiet när man ska bli äventyrar scout vid 11-12 år. Trappan är lite som en tratt. Man kanske börjar med 20 barn så är de 5 ungdomar i slutet. Men man kan se nu att de i 15 års åldern börjar få mer självförtroende i det man gör och så tar de med sig sina kompisar på hajker eller läger och därför har vi i vår grupp fått med oss några fler nu.

Varför hoppar de av?

Det är svårt att säga. Förut har man ju sagt att det inte är så coolt att vara scout, att det ska vara lite töntigt. Men jag tror inte att det är så längre i dag är ungdomarna nischade och man vill ha sin egen identitet.

Jag tror det mest handlar om att det är så mycket annat som pockar på ens uppmärksamhet, så som skola och andra fritidsaktiviteter och då måste nåt falla bort till slut. Och scouterna är ju ingen prestations sport, det är ju inte som fotboll där man kan visa upp sig och kanske få guldmedalj. Man lär sig ju i scouterna också och vi har ju vårt märkessystem som vi är kända för men det kanske är svårt för en ungdom att se det stora hela och se möjligheterna i att lära sig ledarskap etc.

Varför vill folk/ungdomar vara med i er förening?

De flesta barnen lockas nog av vår friluftslivs inriktning, vi är mycket utomhus. Man får ge sig ut på äventyr gå i skogen och vandra, paddla kajak och upptäcka saker.

Men det är lättast att rekrytera de små 8 åringarna. Då är det mycket lek och äventyr som lockar. Man får sova över och åka på läger. Jag tror också gruppen är väldigt viktig, man växer upp tillsammans och upplever mycket ihop. Har man åkt i väg på ett veckas läger ihop så delar man den här upplevelsen och det binder en samman, Lägre kan handla om lite vad som helst, vi kan vandra eller segla eller se någon häftig plats.

Det är också många som lockas av hela det här med att göra eld och arbeta med kniv och yxa. Grilla marshmallows över riktig eld.

De äldre lockas nog mest av äventyren och upptäckandet.

Vad är målet?

Vårt övergripande mål gör unga redo för livet.

Grundmålet var att "dana goda världsmedborgare" de orden använder vi kanske inte i dag.

Hur hittar ni nya medlemmar?

hur rekryterar ni?

Vi syns nog ganska mycket genom skolorna, eftersom vi är en sån etablerad verksamhet brukar vi antingen besöka i klassrum eller på skolgårdar och bjuda in till våra aktiviteter på lokala plan.

Men vi har också börjat med ett kompis rekryterar koncept där vi uppmuntrar kidzen att ta med sig en kompis. Vi pratar om hur man kan bjuda in och till vad man ska bjuda in till för aktivitet.

Det är ju övergripande vi vill ju gärna bjuda in till nåt som kan ge en nyanserad bild till det vi gör, det är kanske inte så lyckat att bjuda in första gångens personer till ett knopmöte, det kanske är en kunskap som kan vara bra men det är nog inte det första man behöver veta.

I min scoutkår har vi inte jobbat aktivt med att rekrytera äldre ungdomar, det har varit en ganska stadig grupp och så kanske någon tar med sig en kompis så det har räckt för oss. Men i Höst ska vi satsa lite mer på de två äldre ålderskategorierna också.

Vilka är era medlemmar generellt?

Ska man vara krass är den typiska scouten en vit medelklass, man.

I år kom det ny rapport "värsta fördomen" Som handlar om att vi vill vara där för alla och så men verkligheten ser inte ut så. Och det är viktigt för alla organisationer att veta om det.

Jag tror att det beror lite på att det är svårt att starta nya kårer. Vilket betyder att de kårer som redan ofta finns är i lite mindre städer som kanske inte har lika mycket invandring.

Eller i de områden som inte har lika stor etnisk mångfald. Ja det finns väldigt få scoutkårer i förorter till exempel.

Vi har däremot ett nätverk av muslimska scoutkårer, men det är lite samma sak där. Det blir lätt grupper där alla bor på samma plats och tycker lite samma saker.

Vi har sedan Bosnienkriget en del som flyttat hit med scoutbakgrund, så vi har många bosniska scoutledare som är aktiva och startar grupper men som håller sig till sitt för de i sina nätverk och kanske inte liknar den scoutingen vi är vana med här i Sverige och vi är lite dåliga på att integrera oss med varandra.

Vi har väldigt lite kontakt med andra kårer i samma stad. I Malmö finns en jätte cool förening mitt i en utsatt förort men de har ingen kontakt med kåren som finns på andra sidan stan.

Sverok

Malin Österman - Kommunikatör

2014-05-02

Hur ser er organisation ut?

Förbundet har en väldigt pätt organisation och egentligen inga bestämmande led ner i föreningarna.

Först har vi medlemmarna som är med i en förening, alla föreningar tillhör ett distrikt (av 12) och distrikten ligger under förbundet. Medlemmarna röstar fram distriktsstyrelsen och förbundsstyrelsen och bestämmer hur förbundet ska bedriva sin verksamhet vilket görs på riksmötet varje år.

Förbundets styrelsen och kansliet gör ett förslag till Verksamhetsplan och budget. De skickas ut till föreningarna, som kommer med förslag till förändringar, tillägg etc.

Föreningarna är också väldigt aktiva med att skriva motioner och förslag.

Däremot ser man en snedfördelning i vilka som kommer på riksmöten. Förbundet består till 70 % av personer som spelar dataspel, e-sport och lan. De är generaliserat mer vana att sitta online och inte alltid bekväma att sitta i möten och diskutera i tre dagar.

Det är däremot precis det lajvare är vana att göra så vi har en kraftig överrepresentation av just lajvare på årsmöten. Sen är det fler rollspelare på mötena än vad som är representativt i föreningarna men ingen ifrån cosplay, några få från airsoft och paintball. Men det är sällan representativt för förbundet vilka som kommer på årsmötet. Det är något vi jobbar på och nu räcker inte uppmuntran längre nu kommer vi att ringa och tjarar på att folk de ska nominera representanter.

Det är viktigt att det är mer jämt fördelat annars finns det risk att vissa grupper får mer pengar för att de har folk på plats som kan lägga fram motioner och prata för sin sak. Även andra saker som när vi lägger till nya spelgrenar. t.ex. Geocaching lade vi nyligen till utan någon större diskussion, här för ett tag sedan men när det var tal om att e-sport skulle läggas till var det ganska omdebatterat och när de började få pengar, den mängden pengar som de faktiskt motsvarar i förbundet, var det flera som klaga över varför dom får men inte "vår" gren. Det är nog för att man inte känner till siffrorna på medlemskapen egentligen. Sen är det också mycket högre genomsnittsålder på årsmötet än det är i föreningarna. Troligen är det för att årsmötesformen premierar de som är lite äldre, de som kanske varit med tidigare eller känner någon som har åkt eller som uppmuntrar. Sen är det nog många unga som inte känner sig helt trygg i att åka i väg till ett stort möte i tre dagar, kanske i en annan stad med massa folk man inte känner.

Men vi har ett mentor program. Där alla som kommer till ett årsmöte för första gången får en mentor som varit med tidigare så att de kan känna sig trygga och så att de inte känner att de hamnar utanför och därför inte kommer nästa år, eller inte talar väl om det så att det avskräcker andra. Mentorn är dels där för att hjälpa till att svara på frågor, man sitter på

middagen ihop och finnas till hands under träffarna. Mentorn kan också förklara varför man gör på ett visst sätt.

Sen har vi också olika workshops t.ex. hur man skriver en motion och hur upptäcker jag ett ämne jag vill engagera mig i och sånt.

Vi försöker göra det hela så enkelt som möjligt.

Trots att förbundet är den största i Sverige så gör vi inte så mycket väsen för oss. Vi håller på att ändra det nu för att vi ska kunna nå ut till fler målgrupper. Men vi är lite dolda.

Hur startade Sverok?

1988 startades Sveriges rollspels förbund. Det var tre större rollspels föreningar som gick ihop för att skapa ett förbund. För då skulle de kunna påverka mer och ha möjligheten att få bidrag.

Så Sverok var till en början endast rollspelsinriktat men nu har vi alla möjliga olika spelgrenar allt från bordsspel till levande spel som lajv och airsoft.

Skapa nya föreningar

Sverok har försökt att göra det så enkelt som möjligt att starta en förening genom att skapa sidan <http://starta.sverok.se/> där finns en utförlig guide på vad man behöver göra och där kan man registrera sin förening. Man börjar med att skicka in namn på föreningen, hur man vill starta, om de ska vara en online förening eller en med fysiska träffar, Sen får man en mejl och ett lösenord. Sen ska föreningen ha sitt första årsmöte.

Just här kommer det en tröskel, för här måste man ha tänkt igenom saker och vara hyfsad bekväm med mötesformalia och det är ju långt ifrån alla som är. Där håller vi på att se över nu vad man kan tänkas göra för att förenkla ytterligare kanske kan man registrera föreningen först och sedan få hjälp av en föreningsutvecklare för att förklara och hjälpa till med de formella grejerna.

Även fast det finns en steg för steg guide och som är jätte tydlig för de som är vana med föreningsliv. Men om det är det första du behöver göra när du egentligen bara ville spela så kan det vara ganska avskräckande. Rent tekniskt är det väldigt smidigt men i verkligheten så kan det vara svårare beroende på personens vana av föreningsliv.

Vi har en väldigt hög omsättning på föreningar varje år startas det ca 300 - 400 nya föreningar men det faller bort ungefär lika många varje år. Många av de mindre föreningarna har en treårs cykel som följer skolåren. De startar i början av högstadiet, i början av gymnasiet eller början av högskola men efter tre år blir det ett ganska skarpt slut man kanske måste flytta eller byta skola och umgängeskretsar.

Medlemsantalet är däremot ganska stabila, oftast går folk vidare till en ny förening.

Medlemskapet och ev.glapp

2012 var den officiella siffran 108 000 medlemmar.

Ungdomsföreningar jobbar ju med dem mellan 6 och 25 men vi har flera medlemmar som är äldre än så. Eftersom vi inte har någon "moderförening" som man senare kan gå över till så får man vara kvar i organisationen så länge man vill. Vi har ca 10% av våra medlemmar som är över 25 och då inte är bidragsberättigade men som fortfarande gör jättemycket för förbundet.

Vi har några medlemmar som är väldigt unga men då har de oftast en förälder som har hjälpt dem. Annars börjar de i omkring 13-14 års åldern, mest medlemmar har vi mellan 16

- 22 år sen trappar det av. De som håller kvar efter det brukar vara med ganska länge. Så om vi har ett glappet skulle vara de allra yngsta men det har nog med att göra att de behöver hjälp ifrån familj och så, helst vill vi att alla ska kunna vara med oavsett men så det inte ut i verkligheten. Sen måste man ju vara 13 för att få ett bankkonto och det behöver man för att starta en förening.

Just nu är vi i förbundet

89% män

11% kvinnor

Så har det sett ut ganska länge. Vi har sett en liten ökning sedan cosplay kom in. Men det är väldig skillnad mellan spelgrenarna, cosplay har en liten övervikt av tjejer, lajv har 50 - 50 medan lan och e-sport har mer än 89 % killar.

Annars är den klassiska medlemmen etnisk svensk, medelklass.

Vi tittar just nu på hur rekryteringen går till. När en ny förening startat ringer vi alltid upp och frågar hur de känner till Sverok och det är nästan alltid så att de varit med i Sverok tidigare eller att de har ett syskon som varit med eller så har man hör om det från en vän. Så det är väldigt mycket nätverksrekrytering därför når vi ju heller inte några nya målgrupper.

Hur hittar ni nya medlemmar?

Hur rekryterar ni?

Vi har inte jobbar så aktivt med rekrytering utan det har varit men organiskt. Men vi vill ändra det för det finns så många som spelar spel men som inte ens känner till att vi finns. och då är mångfalds- och likabehandlingsperspektiv som vi kommer att rikta in oss på med rekryteringen

Förbundets syfte är ju att jämna ut möjligheterna för våra medlemmar så om man inte har råd att komma på riksmöten så ska kan man få bidrag för resor och boenden så att man kan vara delaktig i den demokratiska processen, behöver föreningen köpa in spel, ja sånt kan man använda bidraget till.

För vissa medlemmar gör bidraget varken till eller från men för de som behöver det är det också nödvändigt. Men därför är det extra viktigt att nå ut till de som inte känner till detta och som skulle vilja spela mer än de kan i dagens läge.

Ekonomi

80 % av förbundets inkomst kommer från ungdomsstyrelsen, som nu mera heter Myndigheten för ungdoms och civilsamhällets frågor.

Projektansökningar t.ex. kulturråder eller allmänna arvsfonden

Förbundet äger också ett aktiebolag, Sverok admin AB.

Förbundet har 7 heltidsanställda men all annan verksamhet drivs på ideell basis.

Aktiebolaget?

Aktiebolaget Sverok admin AB är bara några år gammalt och uppkom egentligen när vi behövde ett nytt datasystem. I ett så här stor förbund med spelnördar kommer det att finnas IT folk någonstans och vi hade ett gäng som var aktiva på förbunds nivå och dom byggde detta system från grunden.

Det är ett väldigt effektivt system som passar väldigt bra för ungdomsföreningar och det uppdateras hela tiden ut efter vad ungdomsstyrelsen efterfrågar vilket förenklar när man ska rapportera till dem. Efter ett tag var det flera föreningar som fick nys om vårt datasystem och ville köpa det och då startades aktiebolaget. Bolaget sköter också utbildning i systemet för de här andra föreningarna, nu är det nog runt 6 andra föreningar som använder vårt system.

De sköter också teknisk produktion till oss, om man ska ha ett föredrag som ska spelas in eller nåt sådant. Då köper vi in den tjänsten som om de var ett externt bolag. Även studiefrämjandet köper in tjänster av dem ibland, det är ett förbund vi samarbetar ganska mycket med. Företaget har 2 anställda en på heltid och en på halvtid.

Vem skapar och driver verksamheten, aktiviteter och liknande?

I föreningarna är det ofta så att styrelsen är den drivande och särskilt i de små föreningarna. Men verksamheten skiljer sig väldigt mycket åt i de olika föreningarna vissa är väldigt demokratiska, särskilt de som har fysiska möten. Men de stora online föreningarna är det oftast styrelsen som fattar beslut och den individuella spelaren som kanske egentligen bara använder serverutrymme knappt märker att de är i en förening. De är bara med för att få lana och för att få serverutrymme och spela de dom tycker bäst om

Vilken ålder är man mest driven i?

Det skiljer sig lite men som mest är det nog kring 15-25 års åldern yngre än så är det väldigt få. Men i distriktsposterna blir man lite äldre och kanske omkring 20.

Det finns de som är äldre än 25, i vissa föreningar är det högre ålder som gör saker ihop. Men de äldre som är aktiva i de andra föreningarna tar ofta på sig en med organiserande roll och eftersom de har så mycket erfarenhet i föreningen där finns det till och med folk som är upp mot 30 och 40 år. Den äldsta medlemmen vi har är 77 år.

Öppen verksamhet

Alla föreningar som finns i Sverok är ju öppna för vem som helst att bli medlem i och testa på. Men hur mycket det efterlevs i praktiken är svårt att veta, Vi har ju väldigt många små föreningar som kanske har sina träffar i någons lägenhet och då blir det kanske lite internt och det blir en hög tröskel för någon som aldrig provat på att ta sig in där.

Men i nästan alla distrikt finns det en större förening som har egna lokaler, fasta öppettider och regelbundna träffar. Dom arbetar och mer strategiskt, genom att kontakta media när något evenemang genomförs, rapporterar till kommunens kalendarium och såna saker. Då är det både lättare att hitta och lättare att engagera sig.

Sen har vi inbjudande aktiviteter också så som "spellevet" vecka 44 då har över 100 föreningar öppet hus och öppna aktiviteter runt om i hela landet, på bibliotek, i skolor och i egna lokaler.

Ser ni någon rekryteringsstopp på den aktiviteten?

Nja, föreningarna är ganska dåliga på att rapportera medlemsstatistiken i tid. Oftast slutar det i att man får ringa runt och fråga dem. De stora föreningarna är faktiskt sämst på just detta då vi inte har något gemensamma medlemsregister så kan det ta väldigt lång tid för dem att fylla i alla medlemslistorna och skicka till oss. Men vi jobbar på att hitta en bättre lösning på det.

Kommunikation

Vi försöker göra utvärderingar efter spellevet men det varierar väldigt mycket hur de svarar och vad de svarar. Vi skickar alltid ut material innan så att föreningarna ska kunna marknadsföra sig själva men vi vet inte heller här hur de implementeras i föreningarna. Alla föreningar är väldigt självgående, från små föreningar till distrikten. Vilket kan vara bra men det gör också att förbundet har väldigt lite koll på vad som händer i föreningarna. På förbundet har vi börjat diskutera hur man ska förhålla sig till det. Engagemanget i föreningarna är ju helt ideellt och då kan det vara svårt att ställa för höga krav och vi arbetar ju inte särskilt hierarkiskt heller. Spelvärderna är lite speciella, man är mån om sin

integritet "ingen ska lägga sig i vad jag spelar". Medlemmarna blir medlemmar i en lokal spelförening med ett eget namn och egen identitet och då händer det att medlemmar inte ens vet att det finns ett förbund bakom som möjliggör mycket för föreningen.

Jag var på ett större evenemang i Stockholm nyligen och intervjuade personer som var medlemmar i föreningen där, allt från 6 åringar till 25 åringar men ca 80% kände inte ens till Sverok och då är de medlemmar i Sverok och vissa av dem har varit det i flera år! Så där har vi ett större problem. Det enda som egentligen binder ihop föreningarna är webbhosting möjligheten vi erbjudet. Vi har en förening som heter Jacuzziispindlarna och då är deras adress Jacuzziispindlarna.sverok.net men i föreningarnas kommunikation utåt så syns ju inte det.

Det är inget vi från förbundet har tryckt på heller men det är kanske nödvändigt att man gör det för de lite större föreningarna i alla fall.

Varför vill folk vara med i Sverok?

Det finns nog två aspekter i varför folk vill vara med. Dels är det den ekonomiska aspekten, man kan få hjälp med lokalbidrag och att köpa in gemensamma spel som man inte skulle ha råd med annars eller vara med i spellovets och få en stor låda med spel man kanske inte testat förut.

Sen finns de inte lika påtagliga vinsten. Man är med i något större, man kan påverka spelhobbyn, t.ex. har vi projekt kring jämställdhet så som mentor projektet *Leia* för unga kvinnliga ledare i spelhobbyn eller NAB - Normer, Attityder, Beteenden som jobbar med hur vi vill att spelvärlden ska utvecklas och en coad of conduct i e-sport världen, för där finns det mycket näthat, mycket riktat mot kvinnor eller personer som spelar kvinnliga karaktärer dom jobbar med att skapa en bättre spelhobby för alla. Alla är välkomna.

Leia drivs ideellt med 4 träffar under året där man träffas och får utbildning man hittar en mentor som känns bra ofta inom den grenen man själv arbetar med.

NAB - Där kan föreningar ansöka om utbildningstillfällen med vår utbildningskoordinator, som kan hålla föredrag, övningar och ge vägledning. Föreningarna får också återkoppling senare för att utvärdera hur arbetet går.

Till lärare i textil, trä och metall -slöjd i Jönköpings län.

Vi söker slöjdintresserade barn och ungdomar i åk 5 - 9, som vi kan dela ut vårt slöjddiplom till. Diplomet är tänkt till elev/elever som utmärkt sig i ämnet slöjd genom att ha visat stort intresse och engagemang, goda hantverksfärdigheter och har det praktiska tänket. Förslagsvis kan diplomet delas ut under högtidliga former t.ex. vid sommaravslutningen.

Utmärkelsen är gratis. Vi behöver namn, hemadress, födelseår, skola och årskurs på eleven/eleverna samt kontaktperson på skolan.

Du som lärare kan dela ut flera diplom men max 1 diplom/år från 5-9. (Om två lärare har samma klass kan det bli två diplom/klass). Fyll i nedanstående anmälan.

Slöjddiplomen är ett samarbete mellan Jönköpings läns hemslöjdsförbund (JLH) och Hemslöjd i Jönköpings län (utvecklare hemslöjd).

Utmärkelsen innebär:

Ett diplom till en slöjdintresserad mellan åk 5 – 9.

1,5 års medlemskap i Jönköpings läns hemslöjdsförbund (JLH), tillika medlem i Sveriges Hemslöjdsföreningars Riksförbund (SHR).

Tidningen Händer, som innehåller information från JLH och länets utvecklare för hemslöjd och som kommer ut med 4 nummer per år. I Händer finns bla information om slöjdläger, kurser, material och en mängd olika slöjdaktiviteter runt om i länet.

Vi vet att slöjden kan betyda mycket för livskvaliteten, inläringen, meningsfull fritid och ett socialt engagemang.

Ungdomar är viktiga i vårt arbete med att förmedla slöjd och hantverk!

Varje år ger Jönköpings läns hemslöjdsförbund ett slöjdarstipendium till en ungdom 16-25 år. Stipendiet innebär en veckokurs på Sätergläntan, hemslöjdens kursgård i Dalarna.

Frågor om diplomerna eller barn- och ungdomsverksamheten besvaras av kerstin.ydreborg@lj.se

Jönköping i maj 2013

Birgitta Holm
Ordförande i Jönköpings läns
Hemslöjdsförbund

Kerstin Ydreborg
Utvecklare Hemslöjd
Barn och unga

HEMSLÖJD I JÖNKÖPINGS LÄN
Hemslöjdens Hus – B9
Länssjukhuset Ryhov, 551 85 Jönköping
Tfn 036-32 59 95, 32 59 96, 036-32 59 97
www.lj.se/hemslojd hemslojd@lj.se